

1 רבנו יש חביבות וחשיבות מיוחדת כי הוא השלים את הירידה למטה, כי משה
 2 שבנה את המשכן שבו היתה השראת השכינה הוריד את השכינה
 3 מרקיע הראשון לארץ והחזיר את המצב כפי שהיה בתחילת הבריאה,
 4 לפני חטא עץ הדעת, כאשר עיקר שכונה בתחתונים הייתה.
 5 וזהו גם מה שלאחר-יזה אחרי
 6 תקופת ששת הצדיקים שקדמו לו
 7 נצטוו משה ויעשו לי
 8 מקדש ושכנתי בתוכם⁶,
 9 ועל-ידי פעלתו בבניית והקמת
 10 המשכן נעשה הענין ד"ישכנו
 11 לעד עליה⁷, נאמר בתהלים
 12 "צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד
 13 עליה", ולעניינו הפסוק מתפרש לענין
 14 השראת השכינה בעולם, ונדרש
 15 להשפין לגרום השראה והתגלות של
 16 בחינת (שוכן) "עד" (מרום
 17 וקדוש)⁸, בנוסח התפילה אומרים
 18 על הקדוש-ברוך-הוא "שוכן עד מרום
 19 וקדוש" ומכאן ש"עד" רומז לדרגה
 20 נעלית באלוקות ואם כן "ישכנו לעד
 21 עליה" מתפרש שבחינת "עד" תשכון
 22 ותתגלה ותאיר בארץ, וענין זה
 23 באלוקות, בחינת "עד", נקרא "מרום
 24 וקדוש" כי הכוונה לאלוקות שהיא
 25 נקראת בוהר בחינת "אסתלק
 26 נקרא דקודשא-בריך-הוא"⁹,
 27 התעלה, והתרומם, כבודו של
 28 הקדוש-ברוך-הוא שזהו גלוי אור
 29 בבחינת רוממות, כלומר, בצורה
 30 מרוממת, לא בהתלכשות פנימית
 31 בהתאם לערכם של הנבראים שלכן
 32 נקרא בלשון אסתלק¹⁰ ומאחר
 33 שזו התגלות בדרך 'ירוממות', הרי למרות שמדובר בהמשכה והתגלות
 34 מלמעלה למטה, הדבר נקרא בשם 'אסתלק' לשון עלייה — ותוכן ההמשכה
 35 הוא שימשך האור האלוקי הנעלה "לגני" לגנוני, למקום שהיה
 36 עקרי בתולה, למקום שבו הייתה עיקר השכינה בתחילת הבריאה, היינו
 37 בעולם הזה התחתון, ובעולם הזה התחתון, ובנוינה להורדת השכינה מלמעלה למטה על ידי משה

1 נאמר ב'שיר השירים':
 2 הקדוש-ברוך-הוא אומר לבני ישראל, עם הנוכח המשכן:
 3 באתי לגני אחתי כלה², ומביא בעל ההלואה הרבי הרי"צ
 4 (במאמרו דיבור-המתחיל 'באתי לגני' שנתן ללמדו ביום
 5 ההסתלקות וההלואה, יו"ד
 6 שבט הרבי הרי"צ מסר מאמר זה
 7 לפרסום לקראת יו"ד שבט תש"י (לרגל
 8 'שבט — יום ההלואה של זקנתו
 9 הרבנית רבקה ו"ג שבט יום ההלואה
 10 של אמו הרבנית שטערנא שרה) וביום
 11 זה נסתלק) מה שכתוב במדרש
 12 שיר-השירים³, על פסוק זה
 13 "לגני" לגנוני, למקום
 14 ההתייחדות שלי וה' אומר שעם חנוכת
 15 המשכן והשראת השכינה במשכן
 16 בעולם הזה, הרי אני חוזר למקום
 17 שהיה עקרי בתולה למקום שבו
 18 הייתה עיקר ההשראה והתגלות
 19 השכינה בתחילת בריאת העולם.
 20 דעקר שכינה בתחתונים
 21 היתה⁴, בתחילת הבריאה, עיקר
 22 גילוי האלוקות היה בעולם הזה,
 23 העולם התחתון, אלא שלאחר-י
 24 זה אחרי שנברא העולם הגה על-
 25 ידי ענינים בלתי רצויים,
 26 חטאים ועוונות, החל מחטא עץ הדעת
 27 עלתה השכינה ונסתלקה
 28 מלמטה מהעולם הזה למעלה
 29 לעולמות עליונים, ועיקר גילוי השכינה
 30 לא היה למטה אלא למעלה, עד הרקיע
 31 השביעי ואחר-כך בדורות הבאים
 32 המשיכו שבעה צדיקים
 33 והורידו את השכינה מלמעלה למטה מהרקיע השביעי לרקיע
 34 השישי וכן הלאה, עד שמושה רבנו, שהוא השביעי, לאברהם אבינו
 35 שהוריד את השכינה מהרקיע השביעי לרקיע השישי (אברהם, יצחק, יעקב,
 36 לוי, קהת, עמרם, משה) וכל השביעי חביבין⁵, לשביעי, בכל ענין.
 37 יש חביבות מיוחדת, ובעניינו להורדת השכינה מלמעלה למטה על ידי משה

בס"ד. יו"ד שבט, ה'תשל"ט
(הנחה בלתי מוגה)

1 באתי לגני אחתי כלה², ומביא בעל ההלואה
 2 (במאמרו שנתן ללמדו ביום
 3 ההסתלקות וההלואה, יו"ד שבט) מה שכתוב
 4 במדרש שיר-השירים³, "לגני" לגנוני, למקום
 5 שהיה עקרי בתולה. דעקר שכינה בתחתונים
 6 היתה⁴, אלא שלאחר-יזה הגה על-ידי ענינים
 7 בלתי רצויים, עלתה השכינה מלמטה למעלה,
 8 ואחר-כך המשיכו שבעה צדיקים והורידו את
 9 השכינה מלמעלה למטה, עד שמושה רבנו,
 10 שהוא השביעי, וכל השביעי חביבין⁵, הוריד
 11 את השכינה מרקיע הראשון לארץ. וזהו גם מה
 12 שלאחר-יזה נצטוו משה ויעשו לי מקדש
 13 ושכנתי בתוכם⁶, ועל-ידי פעלתו נעשה הענין
 14 ד"ישכנו לעד עליה⁷, להשפין בחינת (שוכן)
 15 (מרום וקדוש)⁸, בחינת "אסתלק נקרא
 16 דקודשא-בריך-הוא"⁹, שזהו גלוי אור בבחינת
 17 רוממות, שלכן נקרא בלשון אסתלק¹⁰ - שימשך
 18 "לגני" לגנוני, למקום שהיה עקרי בתולה,
 19 בעולם הזה התחתון, בארץ הלזו התחתונה, כפי

1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק התשיעי* מד"ה באתי לגני ה'ש"ת. 2) שה"ש ה, א. 3) פ"ה, א. 4) ראה גם ב"ר פי"ט, ז. במדבר"ר פי"ג, ב. 5) ויקרא רבה פכ"ט, יא. 6) תרומה כה, ח. 7) תהלים לז, כט. 8) ע"פ נוסח התפילה — שחרית דשבת ויו"ט. ובשהש"ר שם: שוכן עד וקדוש שמו (ישעי' נז, טו). 9) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת ר"פ פקודי מצייני לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מצייני גם לזהר שם סו, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג. 10) תו"א שם.

ביאור בדרך אפשר

ומצוות, וְעוֹשִׂים מִמֶּנּוּ מִהִשְׁקֵי קָרֶשׁ לְמִשְׁכַּן הָיְינוּ דָבָר וּמְקוֹם רָאוּי 41
 שיהיה בו גילוי אלוקות. 42
 וְזָהוּ האמור לעיל שבניית המשכן מ'קֶרֶשׁ' הופכת את 'שִׁקְר' העולם לקדושה 43
 הוא גַּם הטעם הפנימי על מֵה שֶׁהִקְרָשִׁים של המשכן נִעְשׂוּ מִצְּצֵי 44
 שְׂטִיִּים דווקא ולא עצים מסוג אחר, 45
 כִּי תִבַּת המילה "שְׂטִיִּים" רומזת 46
 על שְׂטוּת כִּפְשׁוּטוּ, שטות 47
 שלמטה מטעם ודעת, היפך ההיגיון, 48
 שְׂזָהוּ השְׂטוּת דְּעוֹלָם-הַזֶּה, 49
 שְׂעַל זֶה אָמְרוּ¹⁵ חכמינו ז"ל 50
 בגמרא לגבי הנאמר בתורה באשה 51
 סוטה כ'י תשטה' אֵין אָדָם עוֹבֵר 52
 עֲבָרָה אֶל־אִם-כֵּן נִכְנָס בּוֹ 53
 רוּחַ שְׂטוּת. הֵינּוּ, שְׂאִישׁ 54
 יִשְׂרָאֵל יְהוּדִי מִצֵּד-עֲצָמוֹ לֵאמֹר 55
 שוכנעה בו 'רוח שטות' אֵינוֹ שִׁיף 56
 לְעִנְיָן שֶׁל עֲבָרָה, לְעֵבֵר עַל 57
 רְצוֹן הָעֲלִיוֹן, לעשות מעשה 58
 שהוא בניגוד לרצון ה', הֵן עֵבִירָה עַל 59
 מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה, הֵן עֵבִירָה עַל 60
 מִצְוָה דְּרַבָּנָן, וְאֶפְלוּ עֵבִירָה עַל 61
 מִנְהַג יִשְׂרָאֵל (כִּינּוֹן) שֶׁ"תּוֹרָה 62
 הוּא"¹⁶, כִּי גַם מִנְהַג הוּא 'תּוֹרָה' 63
 ולכן עֵבִירָה עַל מִנְהַג מופרכת אצל 64
 יהודי כמו עֵבִירָה עַל מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה 65
 או מִצְוָה מִדְּרַבֵּי חֲכָמִים אֶל־אִם- 66
 כֵּן נִכְנָס בּוֹ רוּחַ שְׂטוּת חֵרֶץ 67
 מִמֶּנּוּ, שטות שבאה לוֹ מִהָעוֹלָם, 68
 מִהָעֲלִים וְהַהֲסֵתֵר עַל הַאֲלוּקוֹת 69
 שְׂמַצֵּד הָעוֹלָם שְׂמִסְכִּיב 70
 וּמְחַוְצָה לוֹ וְהַהֲעֵלֵם וְהַסְתֵּר מִשְׁפִּיעַ 71
 עַל הָאָדָם וּמְכַנֵּס בּוֹ רוּחַ שְׂטוּת. 72
 אֶף עַל-יְדֵי עֲבוּדָתוֹ כֹּאשֶׁר הָאָדָם 73
 עוֹבֵד אֶת ה' בְּאִפְסָן ד' אֲהֲגִיהָ לִי 74
 שְׂטוּתִיהָ לְסַבָּא"¹⁷, הוֹעִילָה לוֹ 75
 השטות שלו לאיש הזקן, כמסופר בגמרא אודות האמוראים שהיו משמחים 76
 חתן וכלה, רבי יהודה בר עילאי היה נוטל ענף של הדס ומרקד לפני הכלה, 77
 ורב שמואל בר רב יצחק היה רוקד לפני הכלה עם שלושה הדסים, וכאשר 78
 רב שמואל נפטר מהעולם, הפסיק עמוד של אש בינו לכל הציבור, ואמר רבי 79
 זירא שהוועילה לו לרב שמואל השטות שעשה, וזו 'שטות' שלמעלה מטעם 80

בְּאֶרְצוֹ הַלְלוּ הַתְּחַתּוֹנָה, כִּפִּי שְׂבָא בעולם 1
 הוּא בְּגִלּוּי וּבִפְעֻל מִמֶּשׁ עַל-יְדֵי "וְעֵשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ", עִם בְּנֵיית 2
 הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי מִשֶׁה רַבְּנוּ וְהַשְׂרָאָה הַשְּׂכִינָה בּוֹ וְכֵן עַל יְדֵי בְּנֵיית בֵּית הַמִּקְדָּשׁ 3
 מֵאַחֵר יוֹתֵר שְׂעַל-יְדֵי-זֶה עַל-יְדֵי הַשְׂרָאָה וְגִלּוּי הַשְּׂכִינָה בַּמִּשְׁכָּן וּבִמְקָדָשׁ 4
 נִעְשָׂה "וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם", 5
 בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד 6
 מִיִּשְׂרָאֵל¹¹ כְּמֵאמַר חֲכָמֵינוּ ז"ל עַל 7
 פְּסוּק זֶה שֶׁבְּתַחֲלִילָה נֹאמַר "וְעֵשׂוּ לִי 8
 מִקְדָּשׁ" בְּלִשׁוֹן יְחִיד וּלְפִי זֶה הַסִּיּוּם 9
 הִיָּה צִרִיךְ לְהוֹיֵת "וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם" 10
 וּמְכַלֵּמ-מְקוֹם נֹאמַר "וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם", 11
 לִשׁוֹן רַבִּים, לְלַמֵּד שֶׁעַל יְדֵי הַמִּשְׁכָּן 12
 וְהַמִּקְדָּשׁ תִּהְיֶה הַשְׂרָאָה הַשְּׂכִינָה בְּתוֹךְ 13
 כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. 14
 וּמִמִּשְׁיָף הַרְבִּי הַרִי"צ בְּמֵאמַר 15
 וּמִבְּאֵר בְּאֶרְפָּה¹² אֵיף 16
 מִתְּבַטָּא הַדְּבָר עִנְיָן זֶה שֶׁל גִּלּוּי 17
 וְהַשְׂרָאָה הַשְּׂכִינָה לְמַטָּה בְּעִנְיָנִי 18
 הַמִּשְׁכָּן, וְעַל-אֲחַת-כַּפְּמָה- 19
 וְכַפְּמָה בְּעַקֵּר עִנְיָן הַמִּשְׁכָּן, 20
 כְּחֻלְק הַעִיקָרִי וְהַמְרַכְזִי שֶׁל הַמִּשְׁכָּן 21
 עֲצָמוֹ (מְלַבֵּד הָעִנְיָנִים שֶׁל הָעֲבוּדוֹת 22
 בַּמִּשְׁכָּן) שְׂזָהוּ מֵה שְׂנֵאָמְרֵי¹³ 23
 24 בתורה לגבי בניית המשכן עצמו
 וְעֵשִׂיתִי קְרָשִׁים לְמִשְׁכַּן עֲצֵי שְׂטִיִּים 25
 שְׂטִיִּים עוֹמְדִים. דְּהֵנָּה, בְּתִבַּת "קְרָשׁ" יִשְׁנֵן ג' 26
 בְּמִילָה "קְרָשׁ" יִשְׁנֵן ג' 27
 הָאוֹתִיּוֹת ק' ר' ש', שֶׁהֵן 28
 אוֹתֵן הָאוֹתִיּוֹת דְּתִבַּת 29
 "שְׂקָר", ש' ק' ר', וְתוֹכֵן הָעִנְיָן 30
 שֶׁל עֵשִׂיתִי הַמִּשְׁכָּן (הַמְבִיאָה לְהַשְׂרָאָה 31
 הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם וּבְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל) 32
 מִ'קְרָשׁ' אוֹתִיּוֹת 'שְׂקָר' הוּא כִּי 33
 "שְׂקָר" הוּא הַפֶּךְ הָאֱמֶת, 34
 וְהָאֱמֶת הִיא "תּוֹרַת אֱמֶת" 35
 36 וּמִצְוֹתֶיהָ, עֲלֵיהֶם עַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת נִאָּמְרֵי¹⁴ בְּתוֹרָה וְחֵי בְּהֶם, 36
 37 וְזוֹהוּ הַתּוֹכֵן שֶׁל הַ'קְרָשׁ' אוֹתִיּוֹת 'שְׂקָר' מִצֵּד עֲצָמוֹ, הַיִּפְךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת 37
 38 וְהַיִּפְךְ הַחַיּוּת, אֶף עַל-יְדֵי עֲבוּדָתְהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּעִנְיָן "וְשִׁכְנֵנו 38
 39 לְעֵד עֲלֵיָהּ", הַמִּשְׁכָּת וְגִלּוּי הַשְּׂכִינָה, בְּחֵינֵת "עַד", עֲלֵיהָ, עַל הָאֵרֶץ 39
 40 הַתְּחַתּוֹנָה, הִרְיָ הֵם מְהַפְּכִים אֶת שְׂקָר הָעוֹלָם לְתוֹרָה 40

(11) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי לומדים"). של"ה סט, א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 173 הערה 45. 12 פרק ו. 13 תרומה כו, טו. 14 אחרי יח, ה. 15 סוטה ג, א. 16 ראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א. תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. 17 כתובות יז, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

45 גַּם־כֵּן מֵה שֶׁקָּרָשִׁי הַמִּשְׁכָּן הֵם "עֲצֵי שֵׁטִים עוֹמְדִים"
46 דְּרָקָא, הַמִּשְׁכָּן נִבְנָה דוֹקָא מֵעֲצֵי שֵׁטִים 'עוֹמְדִים' לְפִי שֶׁהֵם קָרְשֵׁי
47 הַמִּשְׁכָּן, בְּרוּמָה לַמְצוֹת הַנִּקְרָאוֹת 'עוֹמְדִים', הַמְחַבְּרִים אוֹר־אֵין־סוּף
48 בְּרוּף־הוּא עִם הַעוֹלְמוֹת".

49 עַד כֵּאן צִיטוּט קָטַע מֵתוֹךְ מֵאִמֵּר בִּאתִי
50 לַגִּנִּי תִשִׁי".

51 וְהַעֲנִין בְּזָה, כְּפִי שֶׁמִּבְּאֵר
52 אֲדַמּוּ"ר הַזֶּקֶן בְּאַרְבָּה בִּארֵיכּוֹת
53 בְּאַגְרָת הַקֶּדֶשׁ¹⁹ שְׁבַסְפֵּר
54 הַתְּנִיא, וְזָה לְשׁוֹנוֹ: רְצוֹן

55 הַעֲלִיזוֹן בְּרוּף־הוּא עֲנִין הַרְצוֹן
56 לַמַּעֲלָה בִּלְקוּקוֹת (שְׁבַדוּמָה לְכּוֹחַ

57 הַרְצוֹן בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם שֶׁהוּא לַמַּעֲלָה
58 מֵהַשְׁכַּל וְהַרְגֵשׁ, כִּךְ הַרְצוֹן הַעֲלִיזוֹן הוּא
59 לַמַּעֲלָה מֵהַמּוֹחֵן וְהַמִּדּוֹת הָעֲלִיזוֹת)

60 מְכַנֶּה וְנִקְרָא כְּפִי חֲכָמִי
61 הָאֲמַת הַמְקוּבָלִים בְּשֵׁם כְּתָר
62 עֲלִיזוֹ, וְכֹו תִר"ךְ שֶׁשׁ מֵאוֹת

63 וְעֵשְׂרִים, בְּגִימַטְרִיא 'כְּתָר' עֲמוּדֵי
64 אוֹר²⁰ וְכֹו, פְּרוּשׁ: דְּרָף־
65 מְשַׁל, כְּמוֹ שֵׁשׁ עֲמוּדִים

66 בְּבֵית חוֹמָה בֵּית עֵשׂוֹי אֲבִינִים
67 גְּדוֹל נְצִבִים בְּאַרְץ וְרֵאשִׁם שֶׁל

68 הָעוֹמְדִים מְחַבֵּר לַמַּעֲלָה בְּתַקְרָה
69 שֶׁל הַבַּיִת וְחֵלֶקֶט הַתַּחֲתוֹן שֶׁל הָעוֹמְדִים
70 מְגִיעַ לְרַצְפַּת הַבַּיִת, כְּכָה מְשַׁל

71 עַל־דְּרָף־מְשַׁל כְּתָר עֲלִיזוֹן
72 בְּרוּף־הוּא כֹו' (בְּחִינַת הַרְצוֹן
73 הָאֱלֹקִי הַעֲלִיזוֹן) יֵרֵד מִלַּמַּעֲלָה לַמַּטָּה

74 יִתְלַבֵּשׁ בְּתַרְנִיג מְצוֹת
75 הַתּוֹרָה וְשִׁבַע מְצוֹת דְּרַבְּנָן,
76 שֶׁהֵם רְצוֹן ה' שֶׁרַבֵּן כִּכְלֵן הֵן

77 מְצוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, פְּעוּלוֹת גִּשְׁמִיּוֹת
78 שֶׁבִּיצוּעַן הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה הַתַּחֲתוֹן
79 וְגַם הַמְצוֹת הַתְּלִיּוֹת בְּדַבּוּר

80 הָא קִימָא־לָן הַרִי יִדוּעַ לֵנו
81 דְּעֻקְמַת שְׁפַתֵּינוּ שֶׁל הָאָדָם
82 הַמְדַבֵּר הֵנִי נִחְשַׁב מַעֲשֶׂה, וְאֵם

83 כֵּן גַּם מְצוֹת הַתְּלִיּוֹת בִּדְבַר הֵן
84 בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְּבַר מְצוֹת מַעֲשִׂיּוֹת וְגַם
85 הַמְצוֹת הַתְּלִיּוֹת בְּמַחֲשָׁבָה אוֹ

86 בְּלֵב, שֶׁלְכַאוּרָה אֵינֵן מוּגֵדוֹת כְּמַצוֹת מַעֲשִׂיּוֹת וְאֵם כֵּן בְּמַצוֹת אֱלוֹ הַרְצוֹן
87 הַעֲלִיזוֹן לֹא יֵרֵד בְּאוֹתָהּ מִיָּדָה שִׁירֵד וְנִתְלַבֵּשׁ בְּמַצוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, מְכַל מְקוֹם הַרִי
88 הַמְצוּרָה גַם זֶה שֶׁקִּיּוּמָה הוּא בְּמַחֲשָׁבָה אוֹ בְּלֵב נִתְּנָה לְאָדָם הַגִּשְׁמִי

1 וּדְעַת (הִיפֵךְ ה'שְׁטוֹת' שְׁגוּרֵמַת לְעִבּוּר עֲבִירָה שֶׁהִיא שְׁטוֹת שֶׁלֹּמְטָה מְטַעַם
2 וּדְעַת) כִּי עַל פִּי טַעַם וּדְעַת אֵין זֶה הַנְהַגְתָּה הָרְאוּיָה לְתַלְמִיד חֹכֵם, וְהַחֲדִידוּשׁ
3 הוּא שֶׁלֹּא רַק שֶׁהַנְהַגְתָּה כֹּזֵה הִיא רְאוּיָה אֲלֵא יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁהוֹעִילָה לוֹ לַהֲגִיעַ
4 לְדִרְגָה גְבוּהָה וְלִכֵּן כֹּאשֶׁר נִפְטֵר הַפְּסִיק עֲמוּד שֶׁל אֵשׁ בִּינּוֹ לְכֹל הַסּוֹבְבִים

5 אוֹתוֹ, לְהוֹרוֹת עַל גְּדוֹל מַעֲלָתוֹ, וְכֹל זֶה

6 הוּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא עֲבוּדָה זֶה עֲנִין
7 שְׁטוֹת דְּקִדְשָׁה, נַעֲשֶׂה מְרוּחַ
8 שְׁטוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַהִיפֵךְ הַגְּמוּר,

9 "עֲצֵי שֵׁטִים", שְׁמָהֶם עוֹשִׂים
10 קְרָשִׁים הַהִיפֵךְ מִשְׁקֵר' וְכֹוּנִים
11 מְשַׁכְּן לוֹ יְתַבְּרָה, מְקוֹם שְׁבוֹ

12 תִּהְיֶה הַשְּׂרָאָת הַשְּׁכִינָה בְּגִלּוֹי שְׁעַל־
13 יְדִי־זָה נַעֲשֶׂה "וְשִׁכְנָתִי
14 בְּתוֹכְכֶם", בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד
15 וְאַחַת¹⁸ כְּמִבּוּאֵר לַעֲלִיל.

16 (ב) וּמִמְשִׁיף הַרְבִּי הַרִי"צ לְכָאֵר
17 בְּפָרֵק הַתְּשִׁיעִי שֶׁל מֵאִמֵּר 'בִּאתִי
18 לַגִּנִּי תִשִׁי', בְּעֲנִין הַקְּרָשִׁים

19 (לְאַחֲרֵי מַה שֶׁנִּתְּבָאֵר בְּפָרֵק
20 הַקְּרָשִׁים לְפָנֵי הַפָּרֵק הַתְּשִׁיעִי
21 בְּנוֹגַע לְפָרְטֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמֶהֵן
22 מְרַפְּכַת תְּבַת "קְרָשׁ" אוֹתִיּוֹת
23 קִרְשׁ' שֶׁמֵּהַפְּכוֹת אֵת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁקִּרְ,

24 כְּמִבּוּאֵר לַעֲלִיל), "שְׁנִקְרָאִים
25 קְרָשִׁים בְּשֵׁם עוֹמְדִים, כְּכַתוּב
26 'וְעִשִׂית אֵת הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן עֲצֵי
27 שֵׁטִים עוֹמְדִים' וְהוּא עֲנִין זֶה שֶׁקָּרְשִׁי

28 הַמִּשְׁכָּן נִקְרָאִים 'עוֹמְדִים' הוּא עַל־
29 דְּרָף מַה שֶׁהַמְצוֹת נִקְרָאוֹת
30 עֲמוּדִים, דְּתַרְנִיג מְצוֹת
31 דְּאוֹרִיתָא הַמְצוֹת הָאֵמוּרוֹת בְּתוֹרָה

32 וְשִׁבַע מְצוֹת דְּרַבְּנָן שֶׁהוֹסִיפוּ
33 חֲכָמִים הֵם בִּיחַד, בְּסֵךְ הַכֹּל תִּרְ"ךְ
34 שֶׁשׁ מֵאוֹת וְעֵשְׂרִים עֲמוּדֵי אוֹר,
35 וְכְמוֹ הָעֲמוּד שֶׁבִּנְיָן הַרִי הוּא

36 מְחַבֵּר הַגֵּג שֶׁלֹּמְעֵלָה בְּרֵאשׁ הַבְּנִיין
37 וְהַרְצָפָה שֶׁלֹּמְטָה בְּתַחֲתִית הַבְּנִיין
38 לְהִיּוֹת כְּאֶחָד מִמֶּשׁ, כִּאֵילוֹ אֵין
39 בִּינֵיהֶם חֵלֶל וּפְעוּר גְּדוֹל הַגֵּה כְּמוֹ־
40 כֵּן הַמְצוֹת הֵן עֲמוּדִים שֶׁהֵם
41 הַמְּמַשְׁכִּיכִים מִלַּמַּעֲלָה לַמַּטָּה

42 וּמְחַבְּרִים אוֹר־אֵין־סוּף בְּרוּף־הוּא הַמֵּאִיר לַמַּעֲלָה, בְּדוּגְמַת הַגֵּג,
43 עִם הַעוֹלְמוֹת שֶׁלֹּמְטָה, בְּדוּגְמַת הַרְצָפָה, כִּי קִיּוּם הַמְצוֹת מִמְשִׁךְ וּמוֹרִיד
44 אוֹר אֱלֹקִי מִלַּמַּעֲלָה לַמַּטָּה וְכִכֵּן מְחַבֵּר בֵּין אוֹר הָאֵין־סוּף וְהַעוֹלְמוֹת. וְזָהוּ

1 שֶׁהוּא עֲנִין שְׁטוֹת דְּקִדְשָׁה, נַעֲשֶׂה "עֲצֵי שֵׁטִים",
2 שְׁמָהֶם עוֹשִׂים קְרָשִׁים וְכֹוּנִים מְשַׁכְּן לוֹ יְתַבְּרָה,
3 שְׁעַל־יְדִי־זָה נַעֲשֶׂה "וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם", בְּתוֹךְ כָּל
4 אֶחָד וְאַחַת¹⁸.

5 (ב) וּמִמְשִׁיף לְכָאֵר בְּפָרֵק הַתְּשִׁיעִי, בְּעֲנִין
6 הַקְּרָשִׁים (לְאַחֲרֵי מַה שֶׁנִּתְּבָאֵר
7 בְּפָרֵקִים הַקְּוֹדְמִים בְּנוֹגַע לְפָרְטֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמֶהֵן
8 מְרַפְּכַת תְּבַת "קְרָשׁ"), "שְׁנִקְרָאִים קְרָשִׁים בְּשֵׁם
9 עוֹמְדִים, וְהוּא עַל־דְּרָף מַה שֶׁהַמְצוֹת נִקְרָאוֹת
10 עֲמוּדִים, דְּתַרְנִיג מְצוֹת דְּאוֹרִיתָא וְשִׁבַע מְצוֹת
11 דְּרַבְּנָן הֵם תִּרְ"ךְ עֲמוּדֵי אוֹר, וְכְמוֹ הָעֲמוּד הַרִי
12 הוּא מְחַבֵּר הַגֵּג וְהַרְצָפָה לְהִיּוֹת כְּאֶחָד מִמֶּשׁ,
13 הַגֵּה כְּמוֹ־כֵן הַמְצוֹת הֵן עֲמוּדִים שֶׁהֵם
14 הַמְּמַשְׁכִּיכִים וּמְחַבְּרִים אוֹר־אֵין־סוּף בְּרוּף־הוּא
15 עִם הַעוֹלְמוֹת. וְזָהוּ גַם־כֵּן מַה שֶׁקָּרְשִׁי הַמְשַׁכְּן
16 הֵם "עֲצֵי שֵׁטִים עוֹמְדִים" דְּרָקָא, לְפִי שֶׁהֵם
17 הַמְחַבְּרִים אוֹר־אֵין־סוּף בְּרוּף־הוּא עִם
18 הַעוֹלְמוֹת".

19 וְהַעֲנִין בְּזָה, כְּפִי שֶׁמִּבְּאֵר אֲדַמּוּ"ר הַזֶּקֶן
20 בְּאַרְבָּה בְּאַגְרָת הַקֶּדֶשׁ¹⁹, וְזָה לְשׁוֹנוֹ:

21 רְצוֹן הַעֲלִיזוֹן בְּרוּף־הוּא מְכַנֶּה וְנִקְרָא כְּפִי חֲכָמִי
22 הָאֲמַת בְּשֵׁם כְּתָר עֲלִיזוֹ, וְכֹו תִרְ"ךְ עֲמוּדֵי אוֹר²⁰

23 וְכֹו, פְּרוּשׁ: דְּרָף־מְשַׁל, כְּמוֹ שֵׁשׁ עֲמוּדִים
24 חוֹמָה גְּדוֹל נְצִבִים בְּאַרְץ וְרֵאשִׁם בְּבֵית
25 מְשַׁל עַל־דְּרָף־מְשַׁל כְּתָר עֲלִיזוֹן בְּרוּף־הוּא
26 כֹו' (בְּחִינַת הַרְצוֹן) נִתְלַבֵּשׁ בְּתַרְנִיג מְצוֹת
27 הַתּוֹרָה וְשִׁבַע מְצוֹת דְּרַבְּנָן, שֶׁרַבֵּן כִּכְלֵן הֵן מְצוֹת
28 מַעֲשִׂיּוֹת, וְגַם הַתְּלִיּוֹת בְּדַבּוּר הָא קִימָא־לָן
29 דְּעֻקְמַת שְׁפַתֵּינוּ הֵנִי מַעֲשֶׂה, וְגַם הַתְּלִיּוֹת
30 בְּמַחֲשָׁבָה אוֹ בְּלֵב, הַרִי הַמְצוּרָה נִתְּנָה לְאָדָם

(18) ראה במאמר פרק ה. (19) סכ"ט (קמט, סע"ב ואילך). (20) ראה פרס שער ח (שער מהות והנהגה) פ"ג.

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁבַעֲוֹלָם הִזָּה דְּוָקָא וְכוּ' ולא בעולמות עליונים רוחניים. וְנִמְצָא
 2 שְׁהַמְצָוֹת כֹּל הַמְצוּוֹת הֵן עַל-דֶּרֶךְ-מְשָׁל כְּמוֹ הַעֲמוּדִים הַנִּצְבִּים
 3 מֵרוּם הַמַּעְלֹת, הַמְקוּם וְהַעֲנִין הַגְּבוּהָ בִּיטוּר הוּא רִצּוֹן הָעֲלִיּוֹן
 4 בְּרוּךְ-הוּא, עַד הָאָרֶץ הַלְּזוֹ הַחֲמִרִית, הַמְקוּם וְהַעֲנִין הַנְּחוּת בִּיטוּר
 5 וְהֵן הַמְצוּוֹת עַל-דֶּרֶךְ-מְשָׁל כְּמוֹ
 6 הַעֲמוּדִים חֲלוּלֵיין כַּמּוּבָן זֶה
 7 שְׁנִיתֵן לַעֲלוֹת דְּרַכְסָא וְהֵן מִשְׁמָשִׁים
 8 כַּמַּצְעֵי לַמַּעֲבָר וְעַלִּיהָ וְלֹא כַּדָּבָר
 9 שֶׁעוֹצֵר וְרוֹסֵם שְׁמַקְיָפִין
 10 וּמְלַבְּשֵׁיין נְשִׁמַת הָאָדָם אוֹ
 11 רוּחוֹ אוֹ נַפְשׁוֹ 'עֲשֵׂמָה', 'רוּחַ'
 12 רַנְפֵּשׁ הֵן דְּרֻגוֹת וּבְחִינוֹת שְׁנוֹת
 13 כַּנִּשְׁמָה שֶׁהַעֲמוּדִים 'מֵאִירִים עֲלֵיהֶן
 14 וּמַתְּלִבְשׁוֹת בְּהֵן כְּשִׁמְקָנִים
 15 הַמְצָוֹת, וְדֶרֶךְ עֲמוּדִים אֲלוֹ
 16 כַּשְׂמֹרֵת יֵשׁ בְּהֵם 'חֲלָלִי שְׁנִיתֵן לַעֲבוּר
 17 דְּרַכּוֹ עוֹלֵיין הַנִּפְשָׁר־רוּחַ-נְשִׁמָה
 18 שְׁלוֹ שֶׁל הָאָדָם הַמְקִיִּים אֵת הַמְצוּוֹת
 19 עַד רוּם הַמַּעְלֹת לַמְקוּם וְלַעֲנִין
 20 הַגְּבוּהָ וְהַנְּעֻלָּה בִּיטוּר לְצִרּוּר
 21 לַהֲתַקְשֵׁר וְלַהֲתַחֲבֵר בְּצִרּוּר בְּקִשֵׁר
 22 הַחִיִּים אֵת עִם ה' 21' שֶׁהַמְצוּוֹת הֵן
 23 רַצּוֹנוֹ. פְּרוּשׁ: לְהִיּוֹת הַנִּפְשָׁר־רוּחַ-
 24 נִשְׁמָה, הֵם חֲלָקֵי הַנִּשְׁמָה, צִרּוּרוֹת
 25 קְשׁוּרוֹת וּמַחֲבֻרוֹת וּמְלַבְּשׁוֹת
 26 בְּאֹר הַכְּתָר הוּא רִצּוֹן הָעֲלִיּוֹן
 27 בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-יְדֵי לְבוּשׁ זֶה
 28 הַמְצוּוֹת מַלְבִּישׁוֹת אֵת הַחֲלָקִים
 29 הַשְּׁנוֹתִים שֶׁל הַנִּשְׁמָה יוֹכְלוּ הַנִּשְׁמָה
 30 שֶׁמְקִיִּימוֹת אֵת הַמְצוּוֹת לְחֻזוֹת
 31 בְּנַעֲם ה' לִיהֲנוֹת מִגִּילּוֹי אֱלוֹקוֹת
 32 וְצִחְצֻחוֹת וְכוּ' מוּשָׁג בַּחֲסִידוֹת
 33 וְקַבְלָה (עַל פִּי לְשׁוֹן הַכְּתוּב בִּישְׁעֵיהָ
 34 'וְנַחֲךָ ה' תְּמִיד וְהַשְּׁבִיעַ בְּצִחְצֻחוֹת
 35 נִפְשָׁר') הַמַּסְמֵל אֹר אֱלוֹקֵי נַעֲלָה מֵאֵד,
 36 וּבִאֲגַרַת הַקּוֹדֵשׁ שֶׁם נִאֲמַר שֶׁהַכּוֹנֵה
 37 לְאוֹר הַגִּנוֹן לְצִדִּיקִים לַעֲתִיד לְבוֹא
 38 (כְּפִי שְׁמִבְּאָר לַפְּנֵי-זֶה 22' עֲנִין
 39 'נַעֲם ה' וְצִחְצֻחוֹת', אָף כִּי
 40 בְּשׁוּרוֹת מוֹעֲטוֹת בְּכַמּוֹת
 41 וּמְפָרֵשׁ שֶׁהַכּוֹנֵה לְבַחֲנִינּוֹת נַעֲלוֹת
 42 בְּאֱלוֹקוֹת, לַמַּעֲלָה מִהַכְּתוּר).
 43 וּמִזְוָה מְדַבְּרֵי אֲדַמְרִי הַזֶּקֶן אֱלוֹ עַל

ביאור בדרך אפשר

הָאוֹר שֶׁהַמְצוּוֹת מֵאִירוֹת בְּנִשְׁמָה, מוֹיָבֵן גַּם בְּנוֹגַע לְהַמְשִׁכָּה שֶׁנִּפְעֵלַת
 עַל יְדֵי הַמְצוּוֹת וּמַתְּגִלִּית עַל יְדֵי הַעֲמוּדִים בְּעוֹלָם, שְׁ"הַמְצָוֹת הֵן
 עֲמוּדִים שֶׁהֵם הַמְּמַשִּׁיכִים וּמַחְבְּרִים אוֹר-אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-
 הוּא עִם הַעוֹלָמוֹת", הֵן
 מְלַמְעָלָה לְמִטָּה (וְעַל-פִּי-זֶה
 מוֹיָבֵן מֵה שְׁנִקְרָאִים הַמְצוּוֹת
 בְּשֵׁם "עֲמוּדֵי אוֹר" עַל שֵׁם
 הָאוֹר הַמֵּאִיר דְּרַכְסָא מִלְּמַעֲלָה לַמַּטָּה),
 וְהֵן בְּנוֹגַע לְהַעֲלָאָה מִלְּמִטָּה
 לְמַעְלָה הַתְּקַרְבוֹת הָאָדָם לְאֱלוֹקוֹת
 עַל יְדֵי הַתְּעוֹלוֹת מִלְּמִטָּה לַמַּעֲלָה שֶׁגַם
 הִיא נַעֲשִׂית עַל יְדֵי הַעֲמוּדִים'.
 וְזֶהוּ כְּמוֹ עֲנִין הַעֲמוּדִים' שֶׁעַל יְדֵי
 הַמְצוּוֹת גַּם עֲנִין קְרִשֵׁי הַמְשָׁכָן
 שֶׁהֵם "עֲצֵי שְׁטִים עוֹמְדִים"
 דְּוָקָא, לְפִי שֶׁהֵם קְרִשֵׁי הַמְשָׁכָן
 הַמְּחַבְּרִים אוֹר-אֵין-סוֹף
 בְּרוּךְ-הוּא עִם הַעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ
 הַעֲמוּד שֶׁמְחַבֵּר הַגֵּג
 וְהַרְצָפָה, וְיוֹצֵר חִיבוּר בֵּין עֲלִיּוֹן
 שְׁאֵיִן לְמַעְלָה הַיְמָנּוֹ הַנִּמְשָׁל
 לַגֵּג' עִם תְּחֻתּוֹן שְׁאֵיִן לְמִטָּה
 הַיְמָנּוֹ הַנִּמְשָׁל לְרַצְפָּה'.
 אֲמָנָם עַל-פִּי הָאֲמוּרָה, צִרִיף
 לְהִבִּין הַטַּעַם שֶׁהַדְּגָמָא לְעֲנִין
 הַעֲמוּדִים (דְּקָאֵי הַמְכוּוֹן עַל
 הַמְצָוֹת, שְׁזָהוּ הַמְצוּוֹת כְּלָלוֹת
 כֹּל עֲבוּדַת הָאָדָם) בְּמַקְדָּשׁ
 (וּמִשְׁכַּן דְּאֵיקָרֵי מַקְדָּשֵׁי 23',
 כַּדְּבָרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּגִמְרָא שֶׁמִּצִּינוּ
 בְּלִשְׁנוֹת הַפְּסוּקִים שֶׁהַמְשָׁכָן נִקְרָא
 מַקְדָּשׁ וְהַמַּקְדָּשׁ נִקְרָא מְשָׁכָן, כְּלוּמַר
 שֶׁלְּפַעֲמִים כְּתוּב 'מְשָׁכָן' וְהַכּוֹנֵה
 לַמַּקְדָּשׁ, וְלְפַעֲמִים כְּתוּב 'מַקְדָּשׁ'
 וְהַכּוֹנֵה לְמְשָׁכָן) הִיא דְּוָקָא
 בְּעֲנִין קְרִשֵׁי הַמְשָׁכָן
 (שְׁנִקְרָאִים בְּתוֹרָה בְּשֵׁם
 "עוֹמְדִים"), דְּלְכַאֲוָרָה, עֲקָר
 הָעֲבוּדָה שֶׁל הַיְהוּדִי בְּעַבְדוֹת ה'
 בְּעוֹלָם צִרִיכָה לְהִיּוֹת קְשׁוּרָה
 עִם בֵּית הַמַּקְדָּשׁ, וְאֱלוֹ עֲנִין
 הַקְּרִשִׁים לֹא הָיָה בְּבֵית

1 הַגִּשְׁמִי שְׁבַעֲוֹלָם הִזָּה דְּוָקָא וְכוּ'. וְנִמְצָא
 2 שְׁהַמְצָוֹת הֵן עַל-דֶּרֶךְ-מְשָׁל כְּמוֹ הַעֲמוּדִים הַנִּצְבִּים
 3 מֵרוּם הַמַּעְלֹת, הוּא רִצּוֹן הָעֲלִיּוֹן בְּרוּךְ-הוּא, עַד
 4 הָאָרֶץ הַלְּזוֹ הַחֲמִרִית, וְהֵן עַל-דֶּרֶךְ-מְשָׁל כְּמוֹ
 5 הַעֲמוּדִים חֲלוּלֵיין שְׁמַקְיָפִין וּמְלַבְּשֵׁיין נְשִׁמַת
 6 הָאָדָם אוֹ רוּחוֹ אוֹ נַפְשׁוֹ כְּשִׁמְקָנִים הַמְצָוֹת, וְדֶרֶךְ
 7 עֲמוּדִים אֲלוֹ עוֹלֵיין הַנִּפְשָׁר־רוּחַ-נְשִׁמָה שְׁלוֹ עַד
 8 רוּם הַמַּעְלֹת לְצִרּוּר בְּצִרּוּר הַחִיִּים אֵת ה' 21'.
 9 פְּרוּשׁ: לְהִיּוֹת צִרּוּרוֹת וּמְלַבְּשׁוֹת בְּאֹר הַכְּתָר
 10 הוּא רִצּוֹן הָעֲלִיּוֹן בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-יְדֵי לְבוּשׁ זֶה
 11 יוֹכְלוּ לְחֻזוֹת בְּנַעֲם ה' וְצִחְצֻחוֹת וְכוּ' (כְּפִי
 12 שְׁמִבְּאָר לַפְּנֵי-זֶה 22' עֲנִין "נַעֲם ה' וְצִחְצֻחוֹת", אָף
 13 כִּי בְּשׁוּרוֹת מוֹעֲטוֹת בְּכַמּוֹת). וּמִזְוָה מוֹיָבֵן גַּם
 14 בְּנוֹגַע לְהַמְשִׁכָּה בְּעוֹלָם, שְׁ"הַמְצָוֹת הֵן עֲמוּדִים
 15 שֶׁהֵם הַמְּמַשִּׁיכִים וּמַחְבְּרִים אוֹר-אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-
 16 הוּא עִם הַעוֹלָמוֹת", הֵן בְּנוֹגַע לְהַמְשִׁכַת הָאוֹר
 17 מִלְּמַעְלָה לְמִטָּה (וְעַל-פִּי-זֶה מוֹיָבֵן מֵה שְׁנִקְרָאִים
 18 בְּשֵׁם "עֲמוּדֵי אוֹר"), וְהֵן בְּנוֹגַע לְהַעֲלָאָה
 19 מִלְּמִטָּה לְמַעְלָה. וְזֶהוּ גַּם עֲנִין קְרִשֵׁי הַמְשָׁכָן
 20 שֶׁהֵם "עֲצֵי שְׁטִים עוֹמְדִים" דְּוָקָא, לְפִי שֶׁהֵם
 21 הַמְּחַבְּרִים אוֹר-אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא עִם
 22 הַעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ הַעֲמוּד שֶׁמְחַבֵּר הַגֵּג וְהַרְצָפָה,
 23 עֲלִיּוֹן שְׁאֵיִן לְמַעְלָה הַיְמָנּוֹ עִם תְּחֻתּוֹן שְׁאֵיִן
 24 לְמִטָּה הַיְמָנּוֹ.

25 אֲמָנָם עַל-פִּי הָאֲמוּרָה, צִרִיף לְהִבִּין הַטַּעַם
 26 שֶׁהַדְּגָמָא לְעֲנִין הַעֲמוּדִים (דְּקָאֵי עַל
 27 הַמְצָוֹת, שְׁזָהוּ כְּלָלוֹת כֹּל עֲבוּדַת הָאָדָם) בְּמַקְדָּשׁ
 28 (וּמִשְׁכַּן דְּאֵיקָרֵי מַקְדָּשֵׁי 23') הִיא דְּוָקָא בְּעֲנִין
 29 קְרִשֵׁי הַמְשָׁכָן (שְׁנִקְרָאִים בְּשֵׁם "עוֹמְדִים"),
 30 דְּלְכַאֲוָרָה, עֲקָר הָעֲבוּדָה צִרִיכָה לְהִיּוֹת קְשׁוּרָה
 31 עִם בֵּית הַמַּקְדָּשׁ, וְאֱלוֹ עֲנִין הַקְּרִשִׁים לֹא הָיָה

(21) ע"פ שמואל-א כה, כט. 22) אגה"ק שם, א ואילך. 23) עירובין ב, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 המקדש, אלא דוקא במשכן, עליו על המשכן שהיה דירת ארעי
2 ולא בניין של קבע נאמר²⁴ ואהיה מתהלך באהל ולמה אם כן עניין
3 העמודים שהוא עניין עיקרי ומרכזי בעבודת ה' נאמר במשכן ולא במקדש?
4 (ג) ויובן על-פי מה שכתוב במדרש²⁵ על הפסוק "ועשית
5 את הקרשים למשכן עצי
6 שטים עומדים", אמר
7 הקדוש-ברוך-הוא למשה
8 לגבי מלאכת המשכן: "וראה
9 ועשה"²⁶, כשם שאתה רואה
10 למעלה ברוחניות, בעולמות
11 עליונים, כן עשה למטה בבניית
12 המשכן הגשמי בעולם הזה. מה
13 למעלה ברוחניות, בתיאור המרכבה
14 העליונה בנבואת ישעיה "שרפים
15 עומדים"²⁷, אף למטה
16 במלאכת המשכן "עצי שטים
17 עומדים".
18 ומבאר בזה בניין הקשר הפנימי
19 שבין שרפים עומדים ממעל לו רעצי
20 שטים עומדים אדמו"ר
21 מהר"ש²⁸, שעל דרך הפשט
22 הגהה השרפים הם הגבוהים
23 בעלי הדרגה הגבוהה ביותר שפכל
24 המלאכים, שהרי עקר ורב
25 המלאכים הם בעולם
26 היצירה, השלישי מבין ארבעת
27 העולמות הכלליים אצילות-בריאה-
28 יצירה-עשייה והשרפים הם
29 בעולם הבריאה²⁹, השני
30 מארבעת העולמות, הנעלה יותר מעולם
31 היצירה, ויכמו כן למטה בעולם
32 הזה ה"עצי שטים" (שהם עצי
33 ארז³⁰) הם הגבוהים מכל
34 שאר האילנות, ולכן על-פי
35 פשוט לפי דרך הפשט נמשלו
36 המלאכים היותר גבוהים
37 (שרפים) ל"עצי שטים" שהם
38 העצים הגבוהים ביותר.
39 וממשיך הרבי הרי"צ במאמרו הנוכר ל"באר ענין עצי שטים",
40 לפי המשמעות הפנימית של הדברים, כי ענין המשכן והמטרה ההתכלית
- שלו הוא בכדי שתהיה המשכת אלקות למטה, בעולם הזה,
כמבואר לעיל, שזהו המשכת וגילוי האלקות מלמעלה למטה היא
על-ידי אתכפיה כפיית והכנעת סטרא-אחרא הצד האחר, ההפוך
מצד הקדושה דוקא, שאז כאשר האדם מתגבר על יצרו וכופה ומכניע
את הרצונות והתאוות שמהצד האחר
אסתלק יקרא דקודשא-בריה
הוא בכולהו עלמין⁹, 'מסתלק'
ולא במובן של הסתלקות והעלם, אלא
להיפך, עולה ומתגלה כבודו של
הקדוש-ברוך-הוא בכל העולמות
והגילוי מאיר גם בעולם הזה התחתון
ולכן היו הקרשים של המשכן
מ"עצי שטים" דוקא, כי
"שטים" הם מלשון
סטרא-אחרא וכד אתכפיה
ומכניעים את שטות הסטרא-אחרא
זהו כענין הרי הפעולה והתוצאה
של כפיית השטות דלעומת זה היא
כמו הפעולה והתוצאה של ההנהגה
באופן של שטות דקדושה, שטות
שלמעלה מטעם ודעת, כמובא לעיל
אודות הנהגת רב שמואל לשמח את
הכלה "אהניה ליה שטותיה
לסבא", שעל-ידי זה אסתלק
יקרא דקודשא-בריה-הוא
בכולהו עלמין³¹ ויש המשכת
וגילוי אלקות בכל העולמות, עד
לעולם הזה התחתון שכאמור זו
הכוונה והמטרה של הקמת המשכן.
ויש להוסיף בבאור שכיכות
"עצי שטים עומדים" למטה
ל"שרפים עומדים" למעלה,
מלבד המבואר לעיל הן על דרך הפשט
(שרפים המלאכים הנעלים ביותר,
ועצי שטים הם העצים הגבוהים
ביותר) והן על פי פנימיות העניין
(שדוקא העבודה של אתכפיה, כפיית
והכנעת הסטרא-אחרא, היא הממשיכה אלקות גילוי אלקות למטה ולכן
נועד המשכן) שעל-ידי "עצי שטים עומדים" למטה, נעשה

(24) שמואל-ב ז, ו. וראה שהש"ר פ"א, טז (ג). (25) שמו"ר פ"ה, ו. (26) תרומה כה, מ. (27) ישעי' ו, ב. (28) ד"ה שתי ידות לקרש האחד תר"ל (סה"מ תר"ל ע' צד). (29) עץ חיים שער מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש יג. תניא רפ"ט ובהגהה שם. ובכ"מ. (30) ראה תחומא תרומה ט. פירש"י תרומה כה, ה. (31) וראה סה"מ תר"ל שם: "ומ"מ נכון עם מה שהם דוגמת השרפים.. כי השרפים הם ג"כ ממה שנתברר מבחי' התהו שנפל, אם כי זהו בדקות מאד.. עכ"ז ה"ז ג"כ מכלל הבורורים, וזהו ג"כ בכלל אתכפיה כו".

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 דגמת עננין שרפים עומדים למעלה (פדלקמן סוף סעיף
2 (ה).
3 (ד) ויוכן בהקדים תורת הבעל-שם-טוב³² על הפסוק²⁷
4 הנוכר שרפים עומדים ממעל לו המדבר על המרכבה העליונה,
5 בבאור הענין בעבודה כפי
6 שהוא משתקף בעבודת ה' של האדם
7 בנוגע לגדל ענין הרצון,²
8 שמפסוק זה יש ללמוד על חשיבות
9 ומעלת ותוקף ענין כוח הרצון בנפש
10 האדם שפמדיק הבעל-שם-טוב
11 בלשון הפסוק מה שפתיב
12 שרפים עומדים ממעל לו",
13 דקאי והכוונה בלשון הכתוב "ממעל
14 לו" היא על "היושב על
15 הפסא" (כמו שפתיב לפני-
16 זה³³ ואראה את אדני יושב
17 על הפסא גו') ואם כן הכתוב
18 אומר שהמלאכים הנקראים 'שרפים'
19 הם, כביכול, ממעל להקדוש-ברוך-הוא
20 ה"יושב על הכסא". דהנה,
21 מעמדם של השרפים הוא
22 בעולם הבריאה (למעלה
23 ממלאכים סתם שפמעמדם
24 בעולם היצירה, פנוקר
25 לעיל), וכמבאר בכתבי
26 האר"י³⁴ פטי הענינים
27 בנוגע לשרפים, שש פנפים
28 לאחד גו'²⁷, או ארבע פנפים
29 לאחת גו'³⁵, מה הרמוז והסוד
30 במספרים אלה של שש וארבע
31 ושיתותם לבחינת "הפסא",
32 שהוא עולם הבריאה³⁶.
33 ואף-על-פי-כן, על-ידי
34 רצונם של השרפים (רצון הבא לידי
35 ביטוי באמירת קדוש גו'³⁷)
36 להתעלות למעלה יותר, מעל
37 מדרגתם מצד עצמם שהיא בעולם
38 הבריאה אפי שרפים עומדים"

39 — "עומדים" דיקא, הכתוב מדייק ואומר שהשרפים "עומדים" ללמד
40 ששם היא עמידתם בתקף, באפן ד"לא שניתי"³⁸ והעמידה
41 היא לא בעולם הבריאה בו הם נמצאים מצד מדרגתם אלא מצד תוקף הרצון,
42 למעשה הם עומדים — ממעל לו, למעלה מ'עולם הפסא', מעל
43 עולם הבריאה (ר'תורה) זו של הבעל-
44 שם-טוב היא המקור לפתגמו הידוע
45 של הבעל-שם-טוב — במקום
46 שמחשבתו של אדם, שם הוא נמצא,
47 כי המחשבה והרצון יש להם כוח
48 וחוק (רב).
49 ויש לומר הטעם שפמציא
50 ענין זה המבטא את תוקף הרצון
51 בתורה ב"שרפים" דיקא,
52 ולא בנשמות ישראל, כי
53 הרצון והשיפה להתעלות
54 למעלה מ'עולם הפסא'
55 (עולם הבריאה) שיה אצל
56 מלאכים (אבל במלאכים
57 גופא עצמם, רצון זה שייך רק
58 אצל מלאכים שפמציאים
59 במעלה הדי געלית),
60 שפמעמדם בו הם נמצאים מצד
61 עצמם ומצד מדרגתם מלכתחילה הוא
62 בעולם הבריאה, ורוצים
63 להתעלות לעולם האצילות.
64 מה שאין-כן נשמות ישראל,
65 שהם למעלה ממלאכים נפסי
66 שיתגלה לעתיד-לבא אמתית
67 הענין שפמחיצתן של נשמות
68 ישראל לפנים ממלאכי השרת
69 (שהם מלאכים העליונים,
70 ועד לשרפים) והנשמות נמצאות
71 במקום וענין פנימי יותר באלוקות, כי
72 הם למעלה מהמלאכים ועד שהם
73 המלאכים שהם למטה מנשמות ישראל

נעשה דגמת עננין שרפים עומדים למעלה
(פדלקמן סוף סעיף ה).

(ד) ויוכן בהקדים תורת הבעל-שם-טוב³² על
הפסוק²⁷ שרפים עומדים ממעל לו,

בבאור הענין בעבודה בנוגע לגדל ענין הרצון,
שפמדיק מה שפתיב "שרפים עומדים ממעל לו",

דקאי על "היושב על הפסא" (כמו שפתיב
לפני-זה³³ ואראה את אדני יושב על הפסא

גו'). דהנה, מעמדם של השרפים הוא בעולם
הבריאה (למעלה ממלאכים סתם שפמעמדם

בעולם היצירה, פנוקר לעיל), וכמבאר בכתבי
האר"י³⁴ פטי הענינים בנוגע לשרפים, שש

פנפים לאחד גו'²⁷, או ארבע פנפים לאחת גו'³⁵,

ושיתותם לבחינת "הפסא", שהוא עולם
הבריאה³⁶. ואף-על-פי-כן, על-ידי רצונם

באמירת קדוש גו'³⁷) להתעלות למעלה יותר,
אפי שרפים עומדים" — "עומדים" דיקא, ששם

היא עמידתם בתקף, באפן ד"לא שניתי"³⁸ —
ממעל לו, למעלה מ'עולם הפסא'. ויש לומר

הטעם שפמציא ענין זה בתורה ב"שרפים" דיקא,
ולא בנשמות ישראל, כי הרצון להתעלות

למעלה מ'עולם הפסא' (עולם הבריאה) שיה
אצל מלאכים (אבל במלאכים גופא, רק אצל

מלאכים שפמציאים במעלה הדי געלית),
שפמעמדם בעולם הבריאה, ורוצים להתעלות

לעולם האצילות. מה שאין-כן נשמות ישראל,
שהם למעלה ממלאכים נפסי שיתגלה לעתיד-לבא אמתית הענין שפמחיצתן

שהם למעלה ממלאכים נפסי שיתגלה לעתיד-לבא אמתית הענין שפמחיצתן
לפנים ממלאכי השרת (שהם מלאכים העליונים, ועד לשרפים), ועד שהם

(32) הובא בלקו"ת לג"פ ג, ג (נדפס באוה"ת בראשית כרך ו תתרכז, ריש ע"ב). סה"מ תר"ל שבעה ערה 28. המשך מים רבים תרל"ו פקי"ג. כתר שם טוב (קה"ת, תשס"ד) בהוספות סימן מת. וש"נ. וראה גם לקו"ת אמור לא, א ואילך. (33) ישעי' ו, א. (34) ראה עץ חיים שם. (35) יחזקאל א, ו. וראה חגיגה יג, ב. אוה"ת נ"ך כרך א ע' קנט ואילך. (36) ראה פרס שער טז (שער אבי"ע) פ"ג. עץ חיים שער מו (שער כסא הכבוד) פ"א. פ"ד-ה. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ה. (37) ישעי' ו, ג. (38) מלאכי ג, ו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שוֹאֲלִים אֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל "מַה פֵּעַל אֶל" 39, הָרִי הֵם
 2 הנשמות עומדים שם בעולם האצילות שלמעלה מעולם הבריאה מצד
 3 עצמם, גם ללא הרצון והשאפה החזקה להתעלות ממעלתם,
 4 וממשיך ומבאר כיצד הנשמות שייכות לעולם האצילות מצד עצמן, פי נוסף
 5 לְכָךְ שֶׁהַנְּשָׁמוֹת חֲצוּבוֹת
 6 מִתַּחַת פֶּסַא הַפְּכוּדֵי 40, הוּא
 7 עולם הבריאה, עולם הכסא, שָׁזָהוּ
 8 כְּפִי שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא בְּכַחֲנִית
 9 "אַתָּה בְּרֵאתָהּ" 41, כְּפִי הַנִּשְׁמָה
 10 מוֹרְשֶׁת בַּלּוּקוֹת הַמְאִירָה בְּעוֹלָם
 11 הַבְּרִיאָה, הָרִי לְפָנֶיהָ יִשְׁנֹו
 12 לְנִשְׁמָה שׁוֹרֵשׁ וּמְקוֹר קְדוֹם וְנֹעֵלָה יוֹתֵר
 13 עֲנִין "נִשְׁמָה שֹׁנֵתָּ בִּי טְהוֹרָה
 14 הִיא" 41 (בְּחִינַת אֲצִילוֹת 42), שְׁזוּהִי בְּחִינַת
 15 "מִמַּעַל לֹו" שֶׁשָּׁם מְגִיעִים הַשְּׂרָפִים עַל־יְדֵי
 16 רְצוֹנָם לְהִתְעַלּוֹת לְמַעְלָה מִמַּעֲמָדָם.
 17 אֲמָנָם בְּעִבּוּדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל גּוֹפָא [שֶׁהֵם
 18 לְמַעְלָה מִהַשְּׂרָפִים, שֶׁעֲלִיהֶם נֶאֱמַר
 19 "שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לֹו"] יִשְׁנֹו הַחֲלוּק
 20 וְהַחֲדוּשׁ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנֹו לְגַבֵּי הָאֲבוֹת, אֶף
 21 שֶׁהָאֲבוֹת הֵן הֵן הַמְּרַכְּבָה 43, כְּמַבְאָר בְּדְרוּשֵׁי
 22 ה'צִמְח צֶדֶק' ב'אור התורה' 44 מַעֲלַת מֹשֶׁה רַבְּנֹו,
 23 כְּמַבְאָר לַעֲלִיל.
 24 אֲמָנָם בְּעִבּוּדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 25 גּוֹפָא עֲצָמָה [שֶׁהֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 26 לְמַעְלָה מִהַשְּׂרָפִים, שֶׁעֲלִיהֶם
 27 נֶאֱמַר "שְׂרָפִים עוֹמְדִים
 28 מִמַּעַל לֹו"] יִשְׁנֹו הַחֲלוּק
 29 הַשּׁוֹנֵי וְהַחֲדוּשׁ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנֹו
 30 לְגַבֵּי הָאֲבוֹת, אֶף שֶׁהָאֲבוֹת
 31 הֵן הֵן הַמְּרַכְּבָה 43, הִינּוּ
 32 שֶׁהַבִּטּוּל שֶׁלָּהֶם לַאֲלּוּקוֹת הוּא בִּטּוּל
 33 מוֹחֲלֵט כְּמוֹ הַמְּרַכְּבָה שֶׁאֵין לָהּ שׁוֹם
 34 רְצוֹן אַחֵר מִלְּבַד רְצוֹנֹו שֶׁל הַרוּכֵב,
 35 מִכֵּל־מִקּוֹם לְמֹשֶׁה רַבְּנֹו יֵשׁ מַעֲלָה גַם
 36 עַל אֲבוֹת כְּמַבְאָר בְּדְרוּשֵׁי
 37 ה'צִמְח צֶדֶק' ב'אור
 38 הַתּוֹרָה 44 מַעֲלַת מֹשֶׁה רַבְּנֹו,

39 שְׂדוּקָא אֲצִלוּ הִיָּה גִלּוּי שֵׁם הַנּוֹי, מֵהַשְּׂאִינ־כֵּן אֲצֵל
 40 הָאֲבוֹת שֶׁלֹא זָכוּ לְגִלּוּי הַאֲלּוּקוֹת בְּמַדְרִיגָה גְבוּהָה זֹו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב 45
 41 בַּתּוֹרָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה רַבְּנֹו וְאָרָא נְרֵאִיתִי וְהַתְּגַלִּיתִי אֵל
 42 אֲבִרְהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֶל־שְׂדֵי, כְּפִי שֶׁהָאֹר הַאֲלּוּקִי
 43 בָא לִידֵי גִלּוּי וְנִמְשָׁךְ בַּמַּצְעוֹת
 44 הַשְּׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים 'אֶל־וְשֵׁדִי' וְשָׁמִי
 45 הַנּוֹי אֲבָל כְּפִי שֶׁהָאֹר מֵאִיר
 46 בַּמַּצְעוֹת שֶׁם הוּי שֶׁהוּא אֹר נֹעֵלָה
 47 יוֹתֵר, אוּ בְלִי גְבוּל, לֹא נוֹדַעְתִּי
 48 לָהֶם, לְכֵן 46 אָמַר לְכֵנִי
 49 יִשְׂרָאֵל אֲנִי הַנּוֹי גּוֹ' הַמּוֹצִיא
 50 אֶתְכֶם מִתַּחַת סְכָלוֹת מִצְרַיִם
 51 עַד כֹּאן לְשׁוֹן הַכְּתוּב. וְהִנּוּ, שֶׁעַל־
 52 יְדֵי הַיְצִיאָה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 53 (שֶׁהוּא עֲנִין הַמִּצְרַיִם
 54 וְגִבּוּלִים 47 הַגּוֹרֵמִים הַגְּבֵלָה וְצִמְצוּם
 55 שֶׁל הָאֹר הַאֲלּוּקִי, וְעַד לְעֲנִינִים
 56 הַפְּכִיִּים מֵאֲלּוּקוֹת מִמַּשׁ) בָּאוּ
 57 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמֹשֶׁה רַבְּנֹו בְּרֵאשִׁם
 58 לְגִלּוּי שֵׁם הַנּוֹי, כְּמַתֵּן תּוֹרָה
 59 [שָׁזָהוּ מִתֵּן תּוֹרָה וְגִלּוּי הַאֲלּוּקוֹת
 60 שֶׁהִיא בְּאוֹתָהּ שֶׁעַה תְּכִלִּית הַכּוּוֹנָה
 61 שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ
 62 שֶׁכְּתוּב 48 בְּדַבְּרוּ ה' אֵל מֹשֶׁה עוֹר
 63 לְפָנַי הִצִּיאָה מִמִּצְרַיִם, בְּהוֹצִיאָךְ
 64 אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת
 65 הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה],
 66 וְהַטַּעַם הַפְּנִימִי לִיתְרוֹן שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנֹו
 67 עַל אֲבוֹת הוּא כִּי 49 עֲבוּדַת
 68 הָאֲבוֹת הִיא בְּעֲנִין הַמְּדוּת,
 69 בְּאֵהֶבֶת ה', יֵרֵאת ה' וְכֵן הֵלָא שָׁזָהוּ
 70 בְּדִגְמַת עֲבוּדַת הָעֶבֶד שֶׁשׁוֹמֵעַ
 71 בְּקוֹל רַבּוֹ הָאֲדוֹן שְׁלוֹ, וְעוֹשֶׂה
 72 וּמְקַיֵּם צְוִיוֹ שֶׁל הָאֲדוֹן מֵאֲהָבָה
 73 אוּ מִיִּרְאָה כּו', אֲבָל עֲנִינוּ
 74 שֶׁל מֹשֶׁה הוּא עֲנִין הַבִּטּוּל

שֶׁל מֹשֶׁה הוּא עֲנִין הַבִּטּוּל, וְכִטּוּל

(39) בלק כג, כג. תנחומא בלק יד. במדב"ר פ"כ, כ. פירש"י עה"פ. 40) פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ז. וראה זח"ג כט, ב. 41) "אלקי נשמה" בברכות השחר. 42) סידור הארז"ל במקומו. לקו"ת פ' ראה כז, א. 43) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. 44) ראה אוה"ת וארא ע' קמ. ואתחנן ע' עב. וראה גם אוה"ת וארא ע' קיט. כרך ז ע' ב'תקנ. ע' ב'תקסד. 45) וארא ו, ג. 46) שם, ו. 47) ראה תו"א שמות מט, סע"ד ואילך. וארא נז, ב ואילך. יתרו עא, ג-ד. 48) שמות ג, יב. 49) ראה גם תו"א נז, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 והמלך חתם אותה בחותמו ובחותם שריו) והכוונה היא שמשנה רבנו הקים
 2 את המשכן בעצמו [ללא השתתפות של אחרים, דאף שעשית
 3 המשכן וכליו היתה על-ידי השתתפות כמה וכמה, וכמו
 4 שכתוב ועשו גו', ורבים היו העושים מכל-מקום הקמת המשכן
 5 היתה על-ידי משה לבדו]⁵⁶,
 6 פרוש והמשמעות ותוכן העניין הוא:
 7 שמשכן שעשה משה, בשונה
 8 משני בתי המקדש לא שלטה בו
 9 יד אויב⁵⁷ (שקיים לעד, כדברי
 10 חכמינו ז"ל שנגנו ומעשה ידיו של
 11 משה הם נצחיים ויתגלה המשכן
 12 שהקים משה בקרוב ממש,
 13 בביאת משיח צדקנו),
 14 ומבאר⁵⁸, הרב המגיד, שמושה
 15 עשה את המשכן בהסתכלותו
 16 עליו, כמו שכתוב²⁶ ויראה
 17 ועשה גו', שהביא משה
 18 השראת השכינה עליו על
 19 המשכן בהסתכלותו כו' וכפי
 20 שממשין ומבאר.
 21 והענין פנה, דהנה, ענינו
 22 ועבודתו של משה הוא ענין
 23 הראיה באלוקות (וגם מעלת
 24 הבטול שלו לאלקות היתה
 25 מצד ענין הראיה דוקא)⁵⁹,
 26 וכיון שענינו של משה היה
 27 באפן ד"לא פסיק טעמא"
 28 כו'⁶⁰, כדברי הזוהר שבמשה רבינו
 29 נאמר בתורה (בפרשת שמות) משה
 30 משה' ללא טעם מפסיק בין שתי
 31 הפעמים ומסובר על כך בחסידות שיש
 32 בחינת משה כפי שהיא למעלה ויש
 33 בחינת משה כמו שהיא למטה,
 34 ומשמעות העובדה שאין הפסק בין
 35 שתי הפעמים היא שגם בירידתו
 36 למטה היה באותה המהות
 37 כמו שהוא למעלה⁶¹, לכן
 38 היה אצלו גם כפי משה רבנו היה

1 המוחלט של המציאות האישית, ובטול שאודותיו מדובר כאן נעלה
 2 יותר מהבטול של עבד לגבי אדונו, להיותו כיון שביטול זה הוא
 3 באפן ד"מאן מלכי רבנו"⁵⁰, מסופר בגמרא שהאמוראים רב הונא
 4 ורב חסדא ישבו ועבר לפנייהם חכם אחד ואמר להם 'שלום עליכם, מלכים'.
 5 אמרו לו: מנין לך שרבנו נקראו
 6 מלכים? אמר להם: כתוב (במשלי) כי
 7 (בתורה) מלכים ימלוכו. ולעניינו
 8 מפרשים 'מאן מלכי רבנו' שרבנו, וכאן
 9 הכוונה למשה רבנו, נקראים 'מלכים'
 10 כי הביטול שלו הוא עד כדי כך
 11 שמשמעותו נעשית חלק בלתי
 12 נפרד של מציאות המלך עצמו,
 13 כיון שאינו מציאות לעצמו
 14 כלל, וכמו שכתוב בפרשת
 15 השבוע⁵¹ פרשת בשלח "ונחננו
 16 מה" (כמו שנתבאר בארפה
 17 באריכות במאמר שלפני-זה)⁵²
 18 המאמר שנאמר במדאי שבת פרשת
 19 וארא שנה זו, תשל"ט).
 20 ה) ועל-פיה יש לכאר (ב'דרך אפשר' על-
 21 ב'דרך אפשר' על-פלפנים)
 22 מעלת היתרון המיוחד של המשכן
 23 אפילו לגבי המקדש, על אף שהמשכן
 24 נקרא 'אהל', דירת ארעי והמקדש נקרא
 25 בית של קבע (שבו במשכן, ולא
 26 במקדש נאמר ועשית את
 27 הקרשים למשכן עצי שטים
 28 עומדים) שנעשה המשכן על-
 29 ידי משה דוקא כפי שממשין
 30 ומבאר.
 31 ויובן על-פי תורת הרב
 32 המגיד ממעזריטש ב'לקוטי
 33 אפרים'⁵³
 34 (מקומות⁵⁴) דאיתא מובא
 35 בזהר⁵⁵ משכן איהו בלא
 36 רבכנהי בהרגום מילולי: שרים,
 37 נכבדים (כמו בדניאל פרק ו: 'וחתמה
 38 מלכא בעזקתה ובעזקת רברבנהה',

(50) ראה גיטין סב, סע"א. 51) בשלח טז, ז. 52) ד"ה וארא דמוצש"ק וארא. 53) סימן כו. 54) אור האמת — "כולל אמרי צדיקים.. מוהר"ר דוב בער המגיד ממעזריטש אשר כתבם תלמידו.. מוה' לוי יצחק מבארדיטשוב" (הוסיאטין, תרנ"ט) יא, א. 55) ראה זח"ב רמא, ב. 56) ראה זהר שם רלד, סע"ב. וראה תנחומא פקודי יא. שמו"ר פנ"ב, ד. 57) סוטה ט, סע"א. 58) ראה גם לקוטי אמרים סימן קכו. אור תורה סימן יא. סימן תט. 59) ראה לקו"ת ואתחנן ג, ג. 60) זח"ג קלח, א (אד"ר). 61) ראה לקו"ת נצבים מט, ב.

ביאור בדרך אפסר

ביאור בדרך אפסר

1 למטה בעולם הזה עננן "וראה וְעֵשָׂה", הִינּוּ, שְׂאוֹתוֹ עֲנָנִי
2 שְׂהִיָּה בְּרֵאִיָּה שְׁלוֹ שְׂהִיָּה כוּחַ נַעֲלָה בְּיֹתֵרוֹ מִכּוּחֹת הַנֶּפֶשׁ נִמְשָׁף
3 בְּעֵשִׂיָּה לְמִטָּה, עַל אִף שֶׁהֵעֵשִׂיָּה הִיא כּוֹחַ תַּחְתּוֹן וְחִיצוֹנִי וְכִנְזָכָר
4 לְעִיל (סְעִיָּה ג) מְדַבְּרֵי הַמְדַרְשׁ, "כְּשֵׁם שְׂאֵתָה רוֹאָה
5 לְמַעְלָה, כִּף עֵשָׂה לְמִטָּה",
6 בְּאוֹתוֹ אִפְן מִמֶּשׁ מְבַלֵּי הַבְּדֵל בֵּין
7 כְּפִי שֶׁהַדְּבָרִים הֵם לְמַעְלָה לְכַפֵּי
8 שֶׁהַדְּבָרִים הֵם לְמִטָּה. וְזֶהוּ שְׂעַל-
9 יָדֵי מִשָּׂה הוֹקֵם הַמְשַׁקֵּן שְׂבו
10 הִיתָה הַתְּגִלּוֹת אֱלוֹקוֹת לְמִטָּה בְּעוֹלָם
11 הַזֶּה בְּאִמְצָעוֹת הַקְּרָשִׁים
12 שְׂנַעֲשׂוּ מִ"עֲצֵי שְׂטִיִּם
13 עוֹמְדִים", שְׂהֵם בְּדִגְמַת הָעֲמוּדִים שְׂמַחְבְּרִים אֶת
14 הָעֲמוּדִים שְׂמַחְבְּרִים אֶת הַגֵּג
15 (מַעְלָה) עִם הָרִצְפָּה (מִטָּה)
16 לְהִיּוֹת כְּאֶחָד מִמֶּשׁ כְּפִי שֶׁהִיא
17 בְּמִשָּׂה רְבִנוּ עֲצֻמוֹ שֶׁגַם בְּהִיּוֹת לְמִטָּה
18 הִיָּה בְּרִיוֹק כְּמוֹ שֶׁהוּא לְמַעְלָה, וְחִיבֵר
19 רֵאִיָּה (לְמַעְלָה) עִם עֵשִׂיָּה (לְמִטָּה),
20 כְּמִבּוֹאֵר לְעִיל.
21 וְעַל-פִּי-זֶה יוֹכֵן גַּם מָה
22 שְׂהַדְּגָמָה הִכִּי מִתְּאִיָּמָה
23 לְעִבּוּדַת הַמִּצְוֹת הִיא מִעֲנִנֵּן
24 הָעֲמוּדִים, כְּמִבּוֹאֵר לְעִיל שְׂכַשֵּׁם
25 שֶׁהָעֲמוּדִים מַחְבִּירִים מַעֲלָה וּמִטָּה, הַגֵּג
26 וְהַרְצָפָה, כִּךְ הַמִּצְוֹת מִמְשִׁיכּוֹת אֱלוֹקוֹת
27 מִלְּמַעְלָה לְמִטָּה לְעוֹלָם הַזֶּה, כִּיּוֹן
28 שְׂאוֹפֵן הַחִיבּוּר דּוֹמֵה כִּי הַמִּצְוֹת
29 שְׂמַמְשִׁיכּוֹת וּמַחְבְּרוֹת אוֹר-
30 אֵינֵן-סוֹף עִם הָעוֹלָמוֹת וְעוֹשׂוֹת
31 אֵת הַלְּמַעְלָה וְהַלְּמִטָּה דְּבַר אֶחָד, הֵם
32 כְּמוֹ הָעֲמוּד שְׂמַחְבְּרֵי הַגֵּג
33 וְהָרִצְפָּה בְּאִפְן שְׂנַעֲשִׂיִּם
34 בְּאוֹתוֹ הָאִפְן מִמֶּשׁ, וְהִגֵּג
35 מִתְּחַבֵּר עִם הָרִצְפָּה וְהָרִצְפָּה מִתְּעַלָּה
36 אֶל הִגֵּג וּמִתְּחַבֵּר אִתּוֹ כִּיּוֹן שְׂעַל-
37 יָדֵם עַל יְדֵי הַמִּצְוֹת נַעֲשִׂיָּת
38 "דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים"⁶², כְּדַבְּרֵי
39 חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּמִדְרַשׁ שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרִוּוֹן
40 הוּא נְתוּדָה, כְּכִיכּוֹל, שֶׁתַּהִיָּה לוֹ יִתְבַרֵךְ 'דִּירָה' בְּתַחְתּוֹנִים, הִינּוּ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה
41 הַתַּחְתּוֹן עַל אִף שֶׁהוּא עוֹלָם גִּשְׁמִי וְחוֹמְרִי, הִיָּה מְקוּם רֵאוֹי לְגִילּוֹי אֱלוֹקוֹת,

"דִּירָה" דִּיקָא, וְהַמְדַרְשׁ מְדִיק וְאוֹמֵר שֶׁהָעוֹלָם יִהְיֶה 'דִּירָה' לֵה' יִתְבַרֵךְ
שֶׁהַדְּבַר יִהְיֶה כְּמוֹ 'דִּירָה' שְׂשֵׁם נִמְצָא הֶדֶר בְּהַ כְּכֹל עֲנִינּוֹ וּבְכֹל
עֲצָמוֹתוֹ⁶³, לֹא כְּמוֹ מְקוּם שְׂבו הוּא נִמְצָא לְפַעְמִים וְרַק חֵלֶק מִמֶּנּוּ וּמִמְהוּת
שְׂלו מִתְּגַלָּה שֵׁם, וְעַד בְּאִפְן שְׂלֹא יִכְנֶנֶף עוֹד מוֹרִיד⁶⁴ הִינּוּ גִילּוֹי
לְלֹא הַסְתֵּר וְכִיטוֹי בְּלְבוּשִׁים, כְּפִי שֶׁהוּא
בְּמִשַׁל הַדִּירָה שֶׁזֶה הַמְקוּם שְׂבו הַדֶּר
נִמְצָא לְפַעְמִים כְּשֶׁהוּא אֵינוֹ מְכוּסָה
בְּלְבוּשִׁים.
וְעַל-פִּי-זֶה יֵשׁ לְבָאֵר גַּם
שְׂיִכּוֹת "עֲצֵי שְׂטִיִּם עוֹמְדִים"
לְ"שְׂרָפִים עוֹמְדִים" (כְּדַבְּרֵי
הַמְדַרְשׁ: מָה לְמַעְלָה שְׂרָפִים
עוֹמְדִים, אִף לְמִטָּה עֲצֵי
שְׂטִיִּם עוֹמְדִים), דְּכַשֵּׁם
שְׂה"שְׂרָפִים" נַעֲשִׂיִּם
"עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ", כְּמִבּוֹאֵר
לְעִיל שְׂעַל יְדֵי רְצוֹנֵם וְשֶׁאִפְתָּם שֶׁל
הַמַּלְאָכִים לְהַתְּעַלּוֹת מְעוֹלָם הַבְּרִיאָה
לְעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, הֵם מִתְּעַלִּים, כְּכִיכּוֹל,
מִמַּעַל לְיוֹשֵׁב עַל הַכֶּסֶם, הָאֱלוֹקוֹת
הַמְאִירָה בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה, כִּף גַּם
עַל-יְדֵי קְרָשֵׁי הַמְשַׁקֵּן שְׂנַעֲשׂוּ
מִ"עֲצֵי שְׂטִיִּם עוֹמְדִים"
מְהַפְּכִים אֶת הַשְּׂטוֹת דְּלַעֲמַת-
זֶה שְׂטוֹת שֶׁלְּמִטָּה מִטַּעַם וְדַעַת
וּמַעֲלִים אוֹתָהּ, אַחֲרֵי שֶׁמִּהַפְּכִים אוֹתָהּ
לְשְׂטוֹת רְקוּדוּשָׁה, לְהִיּוֹת "מִמַּעַל
לוֹ", עַל-דֶּרֶךְ עֲנִנֵּן וְרֵאִיָּה
וְעֵשָׂה, שְׂעֲנִינִי הָעֵשִׂיָּה
לְמִטָּה מִתְּעַלִּים עַד אֲשֶׁר הֵם
בְּאוֹתוֹ אִפְן כְּמוֹ שְׂהֵם בְּרֵאִיָּה
לְמַעְלָה.
(ו) וְהִנֵּה נּוֹסֵף עַל עֲנִנֵּן
הָעֲמוּדִים שְׂבְּקָרְשֵׁי הַמְשַׁקֵּן
שְׂנִקְרָאִים בְּשֵׁם "עוֹמְדִים",
כְּלוֹמֵר, מְלַבֵּד הַדְּמוּיֹן שֶׁל קְרָשֵׁי
הַמְשַׁקֵּן לְעֲמוּדִים (הֵם הַמִּצְוֹת,
כְּמִבּוֹאֵר לְעִיל בְּאֵרִיכּוֹת) בְּכִךְ שֶׁהֵם
'עֲצֵי שְׂטִיִּם עוֹמְדִים' יֵשׁ בְּהֵם
בְּקְרָשֵׁי הַמְשַׁקֵּן גַּם עֲנִנֵּן הָעֲמוּדִה (שֶׁהִיא מְדוּבֵר בְּעֲצֵי שְׂטִיִּם
"עוֹמְדִים" כְּפִשְׂטוֹ), וְעַל זֶה מְבָאֵר הַרְבֵּי הַרִי"צ בְּסִיּוֹם כְּסִיּוֹם

(62) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. (63) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם הגהות אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע' תתקצו. סה"מ תרל"ה ח"ב ריש ע' שנג. המשך תרס"ו ס"ע ג. סה"מ תרס"ט ע' קס. תרע"ח ע' קצג. תרצ"ב ע' יד. (64) ישע"ל, ל. כ. וראה תניא שם (מו, א).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הפָּרַק התשיעי של המאמר: "וְזֶה הָעֲמִידָה ד'עֲצֵי שָׁטִים",
 2 ד'עֲמִידָה" במשמעות של דבר שעומד ומתקיים מוֹרָה על הַקִּיּוּם
 3 התמידי וְהַעֲדָר הַשְּׁנוּי, וְהִינּוּ שְׁעַל-יְדֵי-זֶה על ידי קרשי המשכן
 4 מִתְגַּלָּה עֲנָן אָנִי³⁸ הַיְוֵ' לֹא שְׁנִיתִי כו' ענין התמידות והעדר
 5 השינוי באלוקות" וכפי שממשיך
 6 ומבאר.
 7 וְהַעֲנָן בְּזֶה, דְּהִגָּה, יְדוּע
 8 הַשְּׁקָלָא-וְטָרְיָא הַדְּיוּן ב'שֶׁעַר
 9 הָאָמּוּנָה' לְאֲדַמוֹר
 10 הָאָמּוּצֵי⁶⁵ בְּנוּגַע לְעֲנָן
 11 הַיְשִׁיבָה וְהָעֲמִידָה מִי מַהֵם עַדִּיף
 12 ונעלה יותר, דְּהִגָּה כְּתִיב⁶⁶
 13 בְּתַהֲלִים הַיְוֵ' לְמַבּוּל יִשָּׁב
 14 וַיִּשָּׁב הַיְוֵ' גּוֹ', הַרִי שִׁמְשִׁבְחִים אֵת
 15 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בַעֲנִין הַיְשִׁיבָה
 16 וְלִכְאוּרָה אֲכַן יֵשׁ מַעֲלָה דְּוָקָא
 17 בַעֲנִין הַיְשִׁיבָה לְגַבֵּי הַעֲמִידָה,
 18 שְׁמוּרָה דְּוָקָא עֲנִין הַיְשִׁיבָה עַל
 19 עֲנָן הַהִמְשָׁכָה לְמַטָּה כְּמוֹ
 20 הָאָדָם שְׂכָדִי לִשְׁבֹת מִשְׁפִּיל אֵת קוֹמָתוֹ
 21 ויורר למטה וְעַל עֲנָן
 22 הַהִתְיַשְׁבוּת בְּמוֹכֵן שֶׁל קְבִיעוּת
 23 וּמְנוּחָה. אִף מַצַּד שְׁנֵי מְצִינּוּ שְׁיֵשׁ
 24 גַם עֲנָן שֶׁל עֲמִידָה דְּוָקָא,
 25 וְכִמוֹ שְׁפָתוֹב⁶⁷ בְּנוֹסַח הַדּוּמָה
 26 בִּישְׁעִיהַ הַיְוֵ' עוֹמֵד לְרִיב
 27 עֲמִים, וְכֵן בְּנוֹסַח וְעַל הַנִּסִּים' שֶׁל
 28 יְמֵי חֲנוּכָה עֲמַדְתָּ לָהֶם בְּעַת
 29 צָרָתָם⁶⁸.
 30 וְהַבְּאוּר בְּזֶה, לִישֵׁב אֵת הַסְּתִירָה
 31 לְכַאוּרָה הָאֵם יִשִּׁיבָה עַדִּיפָה אוֹ עֲמִידָה
 32 עַדִּיפָה שְׁפָאָשׁוּר יֵשׁ דְּבַר הַמְּנַגֵּד
 33 וּמַעֲלִים וּמַסְתִּיר, וְצָרִיף
 34 לְלָחֵם עֲמוֹ וְלִנְצַחוֹ כו', אָזִי
 35 צָרִיף לְהִיּוֹת עֲנָן הָעֲמִידָה
 36 דְּוָקָא, שְׁמוּרָה עַל הַחֹזֵק
 37 וְהַתְּקָף וְכֵשֶׁם שֶׁכֵּךְ הוּא בְּאֵדָם
 38 לְמַטָּה, כִּךְ הוּא, כְּכִיכּוּל, לְמַעֲלָה
 39 כְּשֶׁאֲשֶׁר יֵשׁ הָעֵלֶם וְהַסְּתֵר עַל עֲנִינֵי
 40 אֱלֹקוֹת יֵשׁ עֲמִידָה לְמַעֲלָה, חוֹזֵק
 41 וְחוֹזֵק כְּדִי לְהַתְּגַבֵּר עַל הַהֵעֵלֶם
 42 וְהַהֵסְתֵר וּלְבַטְלוֹ. וּמִזֶּה מוֹכֵן גַּם

1 ד'עֲצֵי שָׁטִים", ד'עֲמִידָה" מוֹרָה עַל הַקִּיּוּם
 2 וְהַעֲדָר הַשְּׁנוּי, וְהִינּוּ שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּלָּה עֲנָן
 3 אָנִי³⁸ הַיְוֵ' לֹא שְׁנִיתִי כו'".
 4 וְהַעֲנָן בְּזֶה, דְּהִגָּה, יְדוּע הַשְּׁקָלָא-וְטָרְיָא
 5 ב'שֶׁעַר הָאָמּוּנָה' לְאֲדַמוֹר הָאָמּוּצֵי⁶⁵
 6 בְּנוּגַע לְעֲנָן הַיְשִׁיבָה וְהָעֲמִידָה, דְּהִגָּה כְּתִיב⁶⁶
 7 הַיְוֵ' לְמַבּוּל יִשָּׁב וַיִּשָּׁב הַיְוֵ' גּוֹ', וְלִכְאוּרָה יֵשׁ
 8 מַעֲלָה דְּוָקָא בַעֲנִין הַיְשִׁיבָה, שְׁמוּרָה עַל עֲנָן
 9 הַהִמְשָׁכָה לְמַטָּה וְעַל עֲנָן הַהִתְיַשְׁבוּת. אִף
 10 מְצִינּוּ שְׁיֵשׁ גַם עֲנָן שֶׁל עֲמִידָה דְּוָקָא, וְכִמוֹ
 11 שְׁפָתוֹב⁶⁷ הַיְוֵ' עוֹמֵד לְרִיב עֲמִים, עֲמַדְתָּ לָהֶם
 12 בְּעַת צָרָתָם⁶⁸. וְהַבְּאוּר בְּזֶה, שְׁכַאָשׁוּר יֵשׁ דְּבַר
 13 הַמְּנַגֵּד וּמַעֲלִים וּמַסְתִּיר, וְצָרִיף לְלָחֵם עֲמוֹ
 14 וְלִנְצַחוֹ כו', אָזִי צָרִיף לְהִיּוֹת עֲנָן הָעֲמִידָה
 15 דְּוָקָא, שְׁמוּרָה עַל הַחֹזֵק וְהַתְּקָף. וּמִזֶּה מוֹכֵן גַּם
 16 בְּנוּגַע לְקַרְשֵׁי הַמְּשָׁפָן שְׁנַעֲשׂוּ מ'עֲצֵי שָׁטִים
 17 עוֹמְדִים", דְּכִינּוּן שְׁיֵשְׁנוּ הָעֵלֶם וְהַסְּתֵר הָעוֹלָם,
 18 שְׁקָר הָעוֹלָם (שְׁמַצְרִיכִים לְהַפְּכוֹ וְלַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ
 19 קָרֵשׁ לְמִשְׁפָּן), וְשִׁטוֹת דְּלַעֲמַת-זֶה, אָזִי צָרִיכָה
 20 לְהִיּוֹת הוֹסְפָה בְּהַמְשָׁכַת אֱלֹקוֹת לְמַטָּה, שְׁזָהוּ
 21 עֲנָן הָעֲמִידָה, שְׁמוּרָה עַל הַקִּיּוּם וְהַעֲדָר הַשְּׁנוּי,
 22 שְׁזָהוּ הַגְּלוּי ד'אָנִי הַיְוֵ' לֹא שְׁנִיתִי", וּבַעֲבוּדַת
 23 הָאָדָם הוּא עֲנָן הָעֲבוּדָה שְׁפוּעֵלַת אֵת הַנְּצַחוֹן,
 24 עֲבוּדָה שְׁמַצַּד מִדַּת הַנְּצִיחַ שְׁמִשְׁרָשֶׁת בַּעֲצָם
 25 הַנְּפֶשׁ, שְׁשָׁם לֹא שְׁיָף עֲנָן שֶׁל שְׁנוּי ("לֹא
 26 שְׁנִיתִי"), כְּמַבְאָר בְּאַרְכָּה ב'הַקְּמָשׁף הַהַלּוּלָא'⁶⁹
 27 וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף בְּזֶה עַל-פִּי הַמְּבַאָר בְּהַמְשָׁף
 28 תַעֲרַ"ב⁷⁰ (וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת⁷¹) שְׁהַחֲלוּק
 29 בֵּין יְשִׁיבָה לְעֲמִידָה הוּא בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים. הָאֶחָד,
 30 שְׁבִישִׁיבָה הַגּוֹף וְהַרְגָּלִים אֵינָם בְּמַדְרָגָה אֶחָת,
 31 שְׁהַגּוֹף יוֹשֵׁב עַל הַכְּפָא, וְהַרְגָּלִים אֵינָם בְּצִמְדָה, הָרֵאשׁ

65) פמ"ו (עה, א ואילך). 66) תהלים כט, י. 67) ע"פ ישעי' ג, יג. 68) נוסח הודאת "ועל הנסים" דחנוכה. 69) פ"א. פי"ז. פ"ט. 70) ח"ב פשמ"א (ע' תשא). ח"ג ע' ארצא ואילך. 71) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' שלח ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 33 ואילך. וראה גם ד"ה ואתה ברחמך הרבים תשי"ז פ"ב ואילך (סה"מ תשי"ז ע' פח ואילך).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

43 הטעם לגילוי האור בריבוי, בחזק ובתוקף, באופן של עמידה, כיוון שצנחון
 44 המנגד, שבשכיל זה יש צרף בענין העמידה, הו' עומד
 45 לריב עמים, עמדת להם בעת צרתם, הוא על-ידי-זה
 46 שנמשך למטה אותו האור כפי שהוא למעלה, ללא שנוי

47 ואור חזק ותקיף זה מבטל את ההעלם
 48 וההסתור וההתנגדות.

49 ועל-פי-זה יש לבאר פרט נוסף
 50 מתוך מה שכתוב ב'אגרת
 51 הקדש' הנ"ל (סעיף ב) בענין
 52 המצות שהן כמו העמודים
 53 כו', שפאשר מבאר האדמו"ר
 54 הזקן ש"מצוה נתנה לאדם
 55 הגשמי שבעולם-הזה
 56 דוקא, מוסיף, "שהוא האדם
 57 בעולם הזה בעל בחירה להטות
 58 לכבו לטוב וכו' כלומר, להיפך
 59 הטוב, שלכאורה אין זה עיקרון
 60 הבחירה החופשית נוגע (כל-כף)
 61 לפרוש הענין המדובר בשם
 62 ב'אגרת הקודש' ולמה נזכר שם ענין
 63 זה?

64 אף על-פי האמור לעיל,
 65 שגילוי והמשכת האור מלמעלה שיאיר
 66 למטה כמו למעלה הוא כדי לנצח את
 67 המנגד, יש לומר, שפעלת
 68 העמוד המחבר למעלה עם למטה
 69 היא גם אפילו אצל בעל
 70 בחירה שייכול לעשות דבר
 71 הפכי (מנגד), וההמשכה וההארה
 72 הזו משפיעה עליו שייבחר להטות
 73 לכבו לטוב, והינו, שמנצל
 74 את כח הבחירה כדי להפך
 75 את (אפשרות ל) דבר הפכי
 76 באופן שעל-ידו דווקא על ידי
 77 הדבר הפכי, או האפשרות שיהיה
 78 דבר הפכי, תהיה עליה גדולה
 79 ביותר (חבור מטה ומעלה).

29 בחירה שייכול לעשות דבר הפכי (מנגד), שייבחר להטות לכבו לטוב, והינו,
 30 שמנצל את כח הבחירה כדי להפך את (אפשרות ל) דבר הפכי באופן
 31 שעל-ידו תהיה עליה גדולה ביותר (חבור מטה ומעלה).

1 בעמידה, הראש הגוף והרגלים הם במדרגה אחת וכולם
 2 עומדים בשווה מבלי הברלים ביניהם. השני, שבישיבה הראש נשפל
 3 למטה והוא נמוך יותר מכפי שהוא בעמידה, ובעמידה הראש מגבה
 4 קומתו למעלה מהגוף והרגלים. והשלישי, שבישיבה הרגלים

5 מגבהות מעט מן הארץ (והוא
 6 השרפרף שתחת הרגלים)⁷²
 7 שעל ידו הרגלים גבוהות מהארץ),
 8 אכל בעמידה הרגלים נוגעות
 9 ועומדות בארץ.

10 והענין בזה, שעמידה מורה
 11 על ההמשכה למטה מטה
 12 למקום נמוך ביותר (שזהו מה
 13 שהרגלים נוגעות ועומדות
 14 בארץ) וההמשכה עצמה היא חזקה
 15 ותקיפה באופן שאין בה שנוי
 16 (שזהו מה שהגוף והרגלים
 17 הם במדרגה אחת היינו
 18 שהדרגות התחתונות, רגליים, הם
 19 במצב שווה לדרגות העליונות, בתוקף
 20 ובחזק), ועד שגם אפילו למטה
 21 מטה נמשכת דרגה גבוהה ונעלית
 22 ביותר בחינת מוחין דגדלות,
 23 מוחין העצמיים כפי שהמוחין
 24 באים ונוכחים ממקורם בעצם הנפש
 25 (שזהו מה שהראש מגבה
 26 קומתו למעלה כי מדובר על
 27 הראש כפי שהוא במצב נעלה מאד).
 28 ונמצא, שענין העמידה החזק
 29 והתוקף קשור גם עם ענין
 30 העמודים, שהרי העמוד
 31 מחבר את הגג והרצפה
 32 (ראש ורגל) להיות כאחד
 33 ממש, כמבואר לעיל בענין החיבור
 34 בין מעלה ומטה על ידי המצוות
 35 שכפי שהאור הוא למעלה,
 36 כך נמשך ומאיר למטה ללא
 37 צמצומים והסתרים. והענין בזה,
 38 שהרי הצורך בחזק ובתוקף הגילוי

39 הוא בגלל שיש מנגדים (העלם והסתור
 40 העולם ושקר העולם שמעלים על האור
 41 האלוקי וכן עניינים שעל האדם
 42 להתגבר עליהם בעבודת ה') והוא

(72) ראה סנהדרין לח, סע"ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ז) ומוסיף הרבי הרי"צ בסוף הפְּרָק התשיעי הנזכר: "וְזֶהוּ דְעַל
2 זְמַן דְלְעֵת־לְבָא זְמַן הגאולה כְּתִיב⁷³ לגבי מלך המשיח וְעַמְדוּ
3 רַגְלֵי", וְהִינוּ, שְׂבֻמֵּן הגְּאֻלָּה יִהְיֶה עֲנִין הַעֲמִידָה, שְׂמוּרָה
4 עַל הַהִמְשָׁכָה לְמִטָּה מִטָּה, שְׁהַרְגְּלִים עוֹמְדוֹת עַל הָאָרֶץ
5 וְנוֹעֵוֹת בְּאָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה (וְלֹא כְמוֹ
6 בִישׁוּבָה, שְׁהַרְגְּלִים מְגַבְּהוֹת
7 מִן הָאָרֶץ עַל יְדֵי שְׂרַפְרָף), עַל
8 הַקְּרָקַע וְהַרְצָפָה, וְשֵׁם בְּמִקּוֹם
9 הַנְּחוּת בִּיחֻד נִמְשָׁךְ בְּאָפֶן ד' לֹא
10 שְׁנִיתִי", הִינוּ כֻּלָּ הַחֻזֵּק וְכֻלָּ
11 הַתּוֹקֵף וּבִקְיוֹם נִצְחִי, מְלַמְעֵלָה
12 מְעֵלָה, עַד לְבְחִינַת הָרֵאשׁ, וְהַרְצָפָה, וְשֵׁם נִמְשָׁךְ בְּאָפֶן ד' לֹא שְׁנִיתִי",
13 הַבְּחִינָה הַכִּי עֲלוֹנָה וְכֻזָּה גּוֹפָא,
14 בְּבְחִינַת הָרֵאשׁ עֲצוּמוֹ, הַהִמְשָׁכָה
15 וְהַתַּגְלּוֹת הִיא כְּפִי שְׁהָרֵאשׁ
16 בַּעֲמִידָה, שְׂמַגְבָּה קוּמְתוֹ
17 לְמַעְלָה.
18 וְעַל-דִּרְךָ-זֶה גַם בְּסִיּוּם זְמַן הַגְּלוּת. דְּהִנֵּה,
19 בְּדַגְמַת הַרְגֵּל שְׂבֻגוּף הָאָדָם,
20 וְעַד לְדַרְגָּא הַכִּי תַחְתּוֹנָה שְׂבֻרְגֵל עֲצָמָה, שֶׁהוּא
21 הָעֵקֶב, לֹשׁ גַּם בְּכֻלּוֹת סֵדֵר הַהִשְׁתַּלְּשָׁלוֹת בְּחִינַת
22 עֲקָבִים דְּעֵשִׂיָּה⁷⁴, וְכִמּוֹ-כֵן גַּם בְּעֲנִין הַזְּמַן,
23 שֶׁהוּא עֲקָבְתָא דְּמִשִּׁיחָא⁷⁴. וְאִזּוּ נַעֲשֶׂה עֲנִין
24 "עֲמֻדָתָ לְהֵם" (עַל-דִּרְךָ "וְעַמְדוֹ רַגְלֵי") בְּעַת
25 צְרָתָם", בְּמִצַּר וּמְדִידָה וְהַגְּבֻלָּה שְׂבֻגְלוֹת.
26 וְלִהוֹסִיף, שְׂגַם פְּאֶשֶׁר נִמְצָאִים בְּמַעְמֵד וּמִצָּב שֶׁל
27 הַרְחֻבָּה לְכַאוּרָה, הֲרִי אֵין זֶה מְגִיעַ לְמַרְחָב
28 דְּקַדְשָׁה, וְעַל-אַחַת-כְּפֵה-וְכֻמְהָ לְמַרְחָב הַעֲצָמִי
29 דְּקַדְשָׁה, בְּחִינַת מְרַחֵב-ז'⁷⁵. וְהִינוּ, שְׂמַבְלִי
30 הַבֵּט שְׂכָר הַשִּׁיג דְּרִגּוֹת הַכִּי נַעֲלוֹת בְּלִמּוּד
31 הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמִּצְוֹת, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּרַכּוֹ
32 שְׁיִהְיֶה בְּמִצָּב שֶׁל הַרְחֻבָּה (עַל-יְדֵי-זֶה שְׁיִהְיֶה
33 עֲנִין "הַמְקִיִּים אֶת הַתּוֹרָה מֵעֵנִי, שְׂסוּפוֹ לְקִימָה
34 מֵעֵשֶׂר"⁷⁶), אֵין זֶה אֶלָּא הַרְחֻבָּה שֶׁל זְמַן הַגְּלוּת,
35 וּבְגֻלוֹת גּוֹפָא - עֲקָבְתָא דְּמִשִּׁיחָא, וְלִכֵּן יֵשׁ צְרָךְ
36 בְּהַבְהָרָה (בְּאוֹרָעֵנִישׁ) מְתַדַּת לִידַע שְׂאֵין זֶה
37 אֹרֶךְ כִּי-אֵם חֲשָׁף, וְלִהְזַהֵר שְׂלֹא יִהְיֶה עֲנִין
38 "שְׂמִים חֲשָׁף לְאוֹר"⁷⁷, אֶלָּא שְׂמִצַּד חֲסָדִי ה',
39 רְצוֹנוֹ שְׂבֻסוּף זְמַן הַגְּלוּת יִוְכַלּוּ
40 לְלַמֵּד תּוֹרָה וּלְקַיֵּם מִצְוֹת
41 וְלַעֲסֵק בְּהַפְצַת הַיְהוּדִית

(73) זכר' יד, ד. 74) ראה תניא אגה"ק ס"ט. 75) תהלים קיח, ה. וראה ד"ה מן המיצר אעת"ר. תרצ"ה. תרצ"ז. 76) אבות פ"ד מ"ט. 77) ישע"ה, ה, כ.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

23 (סעיף ב) היינו שמעשינו כעת, בזמן הגלות, מכינים ופועלים וגורמים את
 24 הגילוי הגדול שיהיה לעתיד לבוא.
 25 ובקרוֹב מִמֶּשׁ זֹכִים לְקִיּוֹם הַיְעוֹד שבנבואת ישעיה על לעתיד
 26 לבוא "הֲנִי יְהִי לָךְ לְאוֹר עוֹלָם"⁸⁰, בְּבִיאַת מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ,
 27 יְבוֹא וַיִּגְאֲלֵנוּ וַיּוֹלִיכֵנוּ
 28 קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצָנוּ, וְקוֹמְמִיּוֹת
 29 פִּירוּשׁוֹ בְּקוֹמָה זְקוּפָה⁸¹, בְּאִפְסָן
 30 שֶׁל עֲמִידָה, וְזוֹכִים לְקִיּוֹם
 31 הַיְעוֹד האמור במשיח "וְעָמְדוּ
 32 רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא", שֶׁלְמִטָּה
 33 מְעַשְׂרָה טַפְחִים בְּמָקוֹם הַנְמוּךְ
 34 והנחות ביותר יְהִי גְלוֹי אֱלֻקוֹת
 35 מִבְּחִינַת "עֲנִי (ב) מְרֻחָב
 36 יְהִי", בְּקָרוֹב מִמֶּשׁ, בְּבִיאַת
 37 מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ.

1 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ מֵתוֹךְ הַרְחֵבָה, לְלֹא בְּלִבּוּלִים כּוֹ' לְלֹא גִזְרֵי
 2 והפרעות שהיו בתקופות שונות בעבר. אָבָל עִם זֹאת וַיְחַד עִם הַהִכָּרָה בַּחֲסִדִי
 3 ה' עַל כֵּךְ צָרִיף לִידַע וּלְהַרְגִישׁ שְׁנִמְצָאִים בְּמִצְרָיִם. וְאִזּוֹ כְּשֶׁמִּבְּיָנֵים
 4 שלאמיתו של דבר אין זה מצב של 'מרחב' אמיתי אלא אדרבה נמצאים
 5 בְּמִצְרָיִם, נַעֲשֶׂה עֲנִינָן 'עֲמִדַּת לָהֶם
 6 בַּעַת צָרָתָם".

7 וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּכּוֹחַ עֲנִינָן הַעֲמִידָה
 8 שֶׁמְעַלְתוֹ הַגְּדוּלָה נִתְבָּאָרָה לְעִיל
 9 באריכות הִנֵּה עוֹד בְּרֻגְעִי
 10 הַגְּלוּת הָאֲחֵרוֹנִים נַעֲשֶׂה
 11 מְעַמְד וּמִצָּב שֶׁ"לְכָל בְּנֵי
 12 יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר"⁷⁸ כְּפִי שֶׁהִיא
 13 לפני יציאת מצרים בימים של מכת
 14 חושך, למרות שעדיין לא יצאו
 15 ממצרים בפועל, והאור הוא —
 16 "תּוֹרָה אוֹר"⁷⁹, שְׁנִמְצָאֵךְ
 17 בְּגְלוֹי וּבְשִׁמְחָה וּבְטוֹב לְכָב
 18 עַל-יְדֵי מְעַשְׂיָנוּ וְעַבְדוֹתֵנוּ,
 19 וּבְאִפְסָן שֵׁישׁ מִזָּה כְּבָר עֲנִינָן
 20 "לְחֻזוֹת בְּנַעַם הַנְּיָי", בְּמִבְּאָר
 21 ב'אֲגָרַת הַקִּדְשׁ' (וּמְרָמֵז
 22 בְּמִאֲמַר הַהִלּוּלָא) הַנְּיָי

10 בְּמִאֲמַר הַהִלּוּלָא) הַנְּיָי"ל (סעיף ב). ובקרוֹב מִמֶּשׁ זֹכִים לְקִיּוֹם הַיְעוֹד 'הֲנִי'
 11 יְהִי לָךְ לְאוֹר עוֹלָם"⁸⁰, בְּבִיאַת מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ, יְבוֹא וַיִּגְאֲלֵנוּ וַיּוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוֹת
 12 לְאַרְצָנוּ, בְּקוֹמָה זְקוּפָה⁸¹, בְּאִפְסָן שֶׁל עֲמִידָה, וְזוֹכִים לְקִיּוֹם הַיְעוֹד "וְעָמְדוּ
 13 רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא", שֶׁלְמִטָּה מְעַשְׂרָה טַפְחִים יְהִי גְלוֹי אֱלֻקוֹת מִבְּחִינַת "עֲנִי
 14 (ב) מְרֻחָב יְהִי", בְּקָרוֹב מִמֶּשׁ, בְּבִיאַת מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ.

(78) כמ"ש ביצי"מ — בא י, כג. (79) משלי ו, כג. (80) ישע"י, ס, כ. (81) ראה תו"כ ופירש"י בחוקותי כו, יג.

המשך ביאור למס' חולין ליום שני עמ' ב

25 נזירות הרי אינו יכול להביא עולת נזיר, וידעו הכל שאין בדבריו
 26 כלום ותהיה שחיטתו כשירה, לכן כתבה המשנה 'זה הכלל'
 27 לרבות והוחט לשם עולת נזיר ששחיטתו פסולה, משום דאימיר
 28 נדר בציניא — כי יאמרו שמא נדר נזירות בציניא לפני שלושים
 29 יום, ובזמן קצר כזה לא היה ניכר לאנשים שהוא נזיר, ויטעו
 30 לחשוב שעכשיו הוא מקדיש עולה לנזירותו ושוחטה בחוץ, ויטעו
 31 לחשוב שקדשים בחוץ מותרים.
 32 וכן בסיפא שכללה המשנה כל דבר שאינו נדר ונדב, השוחט
 33 לשמו כשר, לאתויי — באה לרבות אם אמר ששוחט לשם עולת
 34 יולדת, ששחיטתו כשירה. אמר רבי אלעזר, לא שגנו, שהשוחט לשם
 35 עולת יולדת ששחיטתו כשירה. אלא באופן שאין לו אשה, שאז ודאי
 36 אינו יכול לנדור עולת יולדת, אבל יש לו אשה, ששחיטתו פסולה
 37 אימיר לשמה הוא עושה — כי יאמרו שבשביל אשתו שילדה הוא
 38 מביא עולת יולדת. מקשה הגמרא: והא לא קאמר לשם עולת
 39 אשתה, ואם כן לא יטעו לומר שמקדיש עכשיו לעולת יולדת,
 40 ומדוע שחיטתו פסולה. מתרצת הגמרא: אמר רבי אבהו, רבי
 41 אלעזר סבר שמדובר במשנה באומר לשם עולת אשתה, ולכן
 42 שחיטתו פסולה כי יאמרו שעכשיו מקדישה ושוחטה לשם עולת
 43 אשתו.
 44 הגמרא מקשה מה חידש רבי אלעזר: פשימא — הלא פשוט הוא דין
 45 זה שאם יש לו אשה ששחיטתו פסולה, כיון שמחויב בעולה, כשם
 46 שאמר רבי אלעזר לעיל שהאומר 'לשם תמורת ובח' אם יש לו
 47 קרבן בביתו שחיטתו פסולה, ומדוע הוצרך רבי אלעזר להשיענו
 48 גם כאן דבר זה.

1 מחויב בה, ולכן אם חייב חטאת שחיטתו פסולה, כי יאמרו
 2 שעכשיו מקדישה ושוחטה לשם חטאת.
 3 שנינו במשנה: לשם תמורת שחיטתו כשירה. אמר רבי אלעזר, לא
 4 שגנו, אלא באופן שאין לו זבה וזבח וקרבן לתוך ביתו, שאז לא יאמרו
 5 שעכשיו הוא עושה תמורה כיון שאין לו קרבן להמיר, אבל אם יש
 6 לו זבה לתוך ביתו שחיטתו פסולה, אימא — כיון שיאמרו, שאמיר
 7 אמר בית — עכשיו הוא ממיר את הקרבן שיש לו בתוך ביתו
 8 בבחימה זו, וכששוחטה הרי שוחט קדשים בחוץ. שואלת הגמרא:
 9 והא לא קאמר לשם תמורת זבחי, שיהיה משמע שממיר בו את
 10 הקרבן, אלא אמר לשם תמורה משמע שרוצה לנדור תמורה
 11 וידעו הרואים שאין ממש בדבריו משום שתמורה אינה באה בנדר
 12 או בנדבה אלא רק כשממירו בקרבן אחר. מתרצת הגמרא: אמר
 13 רבי אבהו, רבי אלעזר סבר שבמשנה מדובר באומר לשם תמורת
 14 זבחי, משמע שממיר בו קרבן, ולכן אם יש לו קרבן בביתו
 15 שחיטתו פסולה, כי יאמרו שעכשיו ממירו ושוחטו לשם קרבן.
 16 שנינו במשנה: זה הפלל, כל דבר שנידר ונידב, השוחט לשמו
 17 אסור. שואלת הגמרא: לאתויי מאי — מה באה המשנה לרבות
 18 בשנתה שוב 'זה הכלל', הרי כל דיני כלל זה כבר כתובים קודם
 19 לכן במשנה. מתרצת הגמרא: המשנה באה לאתויי — לרבות אם
 20 אמר ששוחט לשם עולת נזיר שבא בנדר ובנדבה, ששחיטתו
 21 פסולה, משום שיאמרו שהוא נזיר ועכשיו מפרישה ושוחטה,
 22 ואילו לא היתה שונה המשנה 'זה הכלל' כדי ללמדינו דין זה, לא
 23 היינו למדים זאת מהשוחט לשם עולה שכתוב ברישא, דמהו
 24 דתימא, הא לא נדר — כי שמא תאמר שכיון ששוחט זה, לא נדר

ביאור בדרך אפשר

1 נאמר בשיר השירים, שהקדוש-ברוך-הוא אומר לבני ישראל:
 2 היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני¹, ומביא
 3 בעל-ההלולא הרבי הרי"צ שנסתלק ביום י"ד שבט (בשנת תש"י)
 4 בהתחלת המאמר של י"ג שבט² שהוציא לאור ליום י"ג שבט, יום
 5 הסתלקות אמו הרבנית הצדקנית מרת
 6 שטערנא שרה (בשנת תש"ב),
 7 בקונטרס י"ג שבט תש"י (והמאמר
 8 דיבור-המתחיל 'היושבת בגנים' בא
 9 בהמשך למאמר דבור-
 10 המתחיל "באתי לגני" של
 11 יו"ד שבט, שייצא לאור על-
 12 ידו על-ידי הרבי הרי"צ ליום
 13 ההלולא שלו הרבי הרי"צ מסר
 14 מאמר לפרסום ליום יו"ד שבט, לרגל
 15 יום ההסתלקות של סבתו הרבנית
 16 הצדקנית מרת רבקה (נסתלקה בשנת
 17 תרע"ד, ולאחר מכן התברר שביום זה
 18 (בשנת תש"י, שנת פרסום קונטרס
 19 המאמרים לי"ג שבט) הוא עצמו
 20 נסתלק, והמאמר הופיע למעשה ליום
 21 הסתלקותו) פרוש רש"י על פסוק
 22 זה בשיר השירים (על-פי
 23 מה'מדרש רבה'³ והתרגום על
 24 פסוק זה), "היושבת בגנים",
 25 הקב"ה אומר לקנסת-
 26 ישראל: את הנפוצה ומפורת
 27 בגולה ורופעה בלית-ברירה, בגלל
 28 הגלות בגנים של אחרים,
 29 ויושבת בבתי כנסיות ובתי
 30 מדרשות ונהיגו, שב'גנים"
 31 יש שני פרושים: הראשון,
 32 'גנים' במשמעות לא רצויה, גנים
 33 של אחרים שבני ישראל נאלצים
 34 לרעות בהם. והשני, 'גנים'
 35 במשמעות רצויה בתי כנסיות
 36 ובתי מדרשות⁴ שבני ישראל
 37 נמצאים בהם ועוסקים בתורה
 38 ותפילה], "חברים", מלאכי
 39 השרת שהם חבריה, המלאכים
 40 נקראים 'חברים' של בני ישראל, כי הם

ביאור בדרך אפשר

בני אלקים דגמתך בדומה לכנסת ישראל. [וימוסיף במאמר, מלבד
 שמביא את פירוש רש"י על הפסוק, ועוד איתא מובא ב'מדרש
 רבה'⁵, "חברים" נקראים מלאכי השרת, מפני שאין בהם
 לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות ומאחר שאין ביניהם כלל עניינים
 של מחלוקת, הרי הם נקראים
 "חברים". ולהעיר, שנוסף על
 הפרוש ש'חברים' קאי מכוון
 על מלאכי השרת (משני
 הטעמים הנ"ל בגלל הרמיון לבני
 ישראל, ומשום שאין ביניהם
 מחלוקת), יש גם פרוש
 ש'חברים' קאי מכוון על בני
 ישראל כפי שהם במעמד
 ומצב של תלמידי-חכמים⁶,
 שהרי תלמידי-חכם נקרא
 בלשון חכמינו ז"ל גם בשם
 "חבר"⁷ וכמו במשנה במסכת דמאי
 "המקבל עליו להיות חבר",
 "מקשיבים" ובאים לשמע
 את קולך" קול התפילה והתורה
 של בני ישראל בבתי כנסיות.
 וכפי שמוסיף במאמר
 מה'מדרש רבה', שהקדוש-ברוך-
 הוא אומר, "אני ופמליא שלי
 באים לשמע קולך הקול של בני
 ישראל". ומסיים בפתוב⁸, ברח
 דודי וגוי על הרי בשמים,
 דקאי⁹ דברים אלו מכוונים על
 הזמן דלעתיד-לבא, בביאת
 משיח צדקנו, שאז בימות
 המשיח יהיה גם בנין בית-
 המקדש, ובו בבית המקדש
 תהיה עבודת הקטרת
 (המרומת במילה "בשמים").

בס"ד. מוצאי שבת קודש פרשת בשלח, י"ג שבט, ה'תשל"ט
(הנחה בלתי מוגה)

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך
 השמיעני, ומביא בעל ההלולא
 בהתחלת המאמר של י"ג שבט² (בהמשך
 למאמר דבור-המתחיל "באתי לגני" של יו"ד
 שבט, שייצא לאור על-ידו ליום ההלולא שלו)
 פרוש רש"י (על-פי המדרש רבה³ והתרגום),
 "היושבת בגנים", הקב"ה אומר לקנסת-ישראל:
 את הנפוצה בגולה ורופעה בגנים של אחרים,
 ויושבת בבתי כנסיות ובתי מדרשות ונהיגו,
 שב'גנים" יש שני פרושים: הראשון, גנים של
 אחרים. והשני, בתי כנסיות ובתי מדרשות⁴,
 "חברים", מלאכי השרת שהם חבריה, בני
 אלקים דגמתך [וימוסיף במאמר, ועוד איתא
 ב'מדרש רבה'⁵, "חברים" נקראים מלאכי
 השרת, מפני שאין בהם לא קנאה ולא שנאה
 ולא תחרות. ולהעיר, שנוסף על הפרוש
 ש'חברים' קאי על מלאכי השרת (משני
 הטעמים הנ"ל), יש גם פרוש ש'חברים' קאי
 על בני ישראל כפי שהם במעמד ומצב של
 תלמידי-חכמים⁶, שהרי תלמידי-חכם נקרא גם
 בשם "חבר"⁷, "מקשיבים" ובאים לשמע את
 קולך" בבתי כנסיות. וכפי שמוסיף מה'מדרש
 רבה', "אני ופמליא שלי באים לשמע קולך". ומסיים בפתוב⁸, ברח דודי וגוי
 על הרי בשמים, דקאי⁹ על הזמן דלעתיד-לבא, בביאת משיח צדקנו, שאז
 יהיה גם בנין בית-המקדש, ובו תהיה עבודת הקטרת ("בשמים"). וענין זה

(1) שה"ש ח, יג. (2) ד"ה היושבת בגנים ה'ש"ת. (3) עה"פ. (4) ראה פירש"י שבת סג, א - ד"ה בגנים. וראה גם רד"ה היושבת בגנים תשל"ח (לעיל ע' רצז). (5) שהש"ר עה"פ. (6) פ"י התרגום ("צדייתין לקל ריש מתיבתא"). (7) ראה בבא בתרא עה, א: "ואין חברים אלא תלמידי חכמים, שנאמר היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני". וראה דמאי פ"ב מ"ג, ובפירוש המשניות להרמב"ם שם. (8) שה"ש שם, יד. (9) פירש"י ותרגום עה"פ.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְעִנְיָן זֶה הַרְמוֹזִים שֶׁמִּצְאוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל בַּפְסוּק "הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגָנִים..." לַגִּבֵּי
 2 עֹבְדוֹתָם וּמַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּאִמּוֹר לְעֵיל, קִשּׁוֹר גַּם עִם מַה
 3 שֶׁכָּתוּב לְפָנֵי-זֶה¹⁰ בַּפְסוּקִים הַקּוֹדְמִים בְּשִׁיר הַשִּׁירִים "סֹב גּוֹ' דּוֹדֵי
 4 גּוֹ' עַל הָרֵי בְּתָר", וְבַתּוֹר הוּא מְלֻשׁוֹן פְּרִיד כּוֹ'¹¹ כְּמוֹ בֵּין
 5 הַבְּתָרִים שֶׁפִּירוּשׁוֹ בֵּין הַחֻלְקִים
 6 שְׁבוֹתָרוֹ (נַחֲתָכוֹ) וְהוֹפְרָרוֹ, דְּקָאֵי 1 קִשּׁוֹר גַּם עִם מַה שֶׁכָּתוּב לְפָנֵי-זֶה¹⁰ "סֹב גּוֹ'
 7 וְעִנְיָן הַפִּירוּד בְּהַקְשֵׁר זֶה מְכוּוֹן עַל 2 דּוֹדֵי גּוֹ' עַל הָרֵי בְּתָר", מְלֻשׁוֹן פְּרִיד כּוֹ'¹¹,
 8 הַנִּצּוּצוֹת שֶׁל הַקְדוּשָׁה שֶׁנִּפְּלָו 3 דְּקָאֵי עַל הַנִּצּוּצוֹת שֶׁנִּפְּלָו וְנִתְפָּרְדוּ בְּשִׁבְרֵת
 9 וְנִתְפָּרְדוּ בְּשִׁבְרֵת הַכְּלָיִם¹², 4 הַכְּלָיִם¹², שֶׁהַבְּרוּר שֶׁלָּהֶם נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת
 10 כְּמִבּוֹאֵר בַּחֲסִידוּת, לְפָנֵי בְּרִיאַת 5 כְּנֶסֶת-יִשְׂרָאֵל בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת, בְּהִיוֹתָהּ "הַיּוֹשֶׁבֶת
 11 הָעוֹלָמוֹת בְּסֵדֵר הַשְּׁתַלְשּׁלוֹת' שֶׁל 6 בְּגָנִים", נְפֹצָה בְּגוֹלָה וְרוּעָה בְּגָנִים שֶׁל אַחֲרֵים,
 12 'עוֹלָם הַתִּיקוֹן', בְּרֵא ה' אֵת 'עוֹלָם 7 יוֹשֶׁבֶת בְּבֵיתִי כְּנֶסֶת יוֹשֶׁבֶת בְּבֵיתִי וְכֵתִי מְדַרְשׁוֹת.
 13 הַתּוֹהוֹ'. 'עוֹלָם הַתִּיקוֹן', הֵינּוּ אוֹרוֹת 8 (ב) וְיָדוּעַ הַדִּיּוּק בְּזֶה, דְּצָרִיף לְהִבִּין, מַהוּ
 14 הַסְּפִירוֹת הַמְאִירִים בְּאוֹפֵן מְדוּד 9 הָעִנְיָן שֶׁ"חֲבָרִים בָּאִים לְשִׁמְעַ עוֹ'
 15 וּמוֹתָאם לְכָלִי הַמַּקְבָּלִים. וְאֵילוֹ בְּעוֹלָם 10 אֲנִי וּפְמַלְיָא שְׁלֵי בָּאִים לְשִׁמְעַ עוֹ'
 16 הַתּוֹהוֹ' הָאוֹרוֹת מְאִירִים בְּעוֹצְמָה רַבָּה 11 בְּעִנְיָן הַתְּפִלָּה, שְׂאָף שְׁמַתְפַּלְלִים בְּבֵיתִי כְּנֶסֶת יוֹשֶׁבֶת,
 17 שֶׁלֹּא לְפִי כְּלִי הַמַּקְבָּלִים, וְכִיוֹן 12 הִנֵּה הַסֵּדֵר הוּא שֶׁכָּל הַתְּפִלוֹת עוֹלוֹת הַשְּׁמִימָה,
 18 שְׁבִיעוֹלָם הַתּוֹהוֹ' הָאוֹרוֹת מְרֻבִּים 13 עַל-יְדֵי אֲרָצְנוֹ הַקְדוּשָׁה, יְרוּשָׁלַיִם, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 19 וְהַכְּלָיִם מְרֻעָטִים, זֶה גַּרְם לְשִׁבְרֵת 14 וְקַדְשֵׁי הַקְּדוּשִׁים¹³, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב¹⁴ וְזֶה שְׁעַר
 20 הַכְּלָיִם, וְנִצּוּצוֹת מֵהָאוֹר הָאֱלוּקִי שֶׁל 15 הַשְּׁמִימִים, וְכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתְפִלַּת שְׁלֵמָה (כְּמָה
 21 'עוֹלָם הַתּוֹהוֹ' יִרְדוּ וְנִפְּלוּ לְמַטָּה בִּיּוֹתָר, 16 וְכְמָה פְּעָמִים) "וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשְּׁמִימִים"¹⁵. וְעַל-
 22 דְּבָרִים הַגְּשָׁמִיִּים. וְעֹבְדוֹת הָאֵדָם 17 הַרְּדֵן-זֶה בְּנוֹגַע לְלִמּוּד הַתּוֹרָה, כְּדָאֵיתָא בְּזִהְרָ'¹⁶
 23 בְּעוֹלָם הַזֶּה הֵיא "לְבַרְר" וְלִגְלוֹת אֵת 18 (וְהוּבָא וְנִתְבָּאֵר בְּסִפְרֵי תַנְיָא קְדִישָׁא¹⁷) בְּנוֹגַע
 24 הַנִּצּוּצוֹת הָאֱלוּקִיִּים הַנְּעִלִים שֶׁכְּבָרִים 19 לְ"קָלָא דְּאוּרִיתָא (וּבְכַרְטָא כְּאֲשֶׁר הַלְמוּד הוּא
 25 הַגְּשָׁמִיִּים שֶׁהַפְּרוּר שֶׁלָּהֶם הַפְּרַת 20 כְּדָבָעִי) שֶׁסְּלָקָא וּבְקָעָא רְקִיעִין" כּוֹ'. וְאִם-כֵּן,
 26 הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם מְהֻרַע, וְהַעֲלָתָם בְּחִזְרוֹ 21 מַהוּ הָעִנְיָן שֶׁהַקְּב"ה וּמְלָאכֵי הַשְּׁרָת צְרִיכִים
 27 לְקְדוּשָׁה נַעֲשָׂה עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת 22 לְבָא מֵהַמְּקוֹם שֶׁלָּהֶם, לְמַקּוֹם שְׁבוֹ נִמְצָאָת
 28 כְּנֶסֶת-יִשְׂרָאֵל בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת, 23 כְּנֶסֶת-יִשְׂרָאֵל ("הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגָנִים", כְּשֵׁנִי
 29 עֹבְדוֹת ה' שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת 24 הַפְּרוּשִׁים, "בְּגָנִים שֶׁל אַחֲרֵים", וְ"בְּבֵיתִי כְּנֶסֶת יוֹשֶׁבֶת
 30 מִתְקַנֵּת וּמַעֲלָה אֵת הַנִּצּוּצוֹת שֶׁנִּפְּלוּ 25 וְכֵתִי מְדַרְשׁוֹת"), כְּדִי לְשִׁמּוֹעַ אֵת קוֹל הַתְּפִלָּה
 31 בְּשִׁבְרֵת הַכְּלָיִם, כְּאִמּוֹר, בְּהִיוֹתָהּ 26 וְהַתּוֹרָה. וְעַל-דִּרְדֵּן-זֶה יָדוּעַ הַדִּיּוּק בְּנוֹגַע
 32 כְּנֶסֶת-יִשְׂרָאֵל "הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגָנִים", 27 מְדַרְשׁוֹת.
 33 עַל-פִּי שְׁנֵי הַפִּירוּשִׁים הָאֵמוּרִים. פִּירוּשׁ 28 (ב) וְיָדוּעַ בְּתוֹרַת הַחֲסִידוֹת הַדִּיּוּק בְּזֶה, הַשְּׁאֵלָה עַל כֵּךְ, הַמְּבֹסָסֵת עַל
 34 אַחַד נְפֹצָה בְּגוֹלָה וְרוּעָה 29 דִּיּוּק בְּדָבָרִים, דְּצָרִיף לְהִבִּין, מַהוּ הָעִנְיָן וְהַתּוֹכֵן הַפְּנִימִי בְּכֵךְ
 35 בְּגָנִים שֶׁל אַחֲרֵים, וּפִירוּשׁ שְׁנֵי 30 שֶׁ"חֲבָרִים הַמְּלָאכִים אוֹ תַלְמִידֵי הַחֲכָמִים בָּאִים לְשִׁמְעַ עוֹ', אֲנִי
 36 יוֹשֶׁבֶת בְּבֵיתִי כְּנֶסֶת יוֹשֶׁבֶת וְכֵתִי 31 מְדַרְשׁוֹת.
 37

10) שה"ש ב, יז. 11) ראה תו"א מגילת אסתר קטז, ריש ע"ד. אוה"ת שם ע' רנו ואילך. ד"ה היושבת בגנים באוה"ת שה"ש כרך ב, ע' תשע ואילך. כרך ג, ס"ע א'טז ואילך. ד"ה הנ"ל תשל"ח (לעיל ע' רחצ). 12) ראה תו"א שם קיז, ב ואילך. אוה"ת שם ע' רנח ואילך. 13) ראה ברכות ל, א. רמב"ם הלי' תפילה פ"ה ה"ג. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סצ"ד ס"א-ב. 14) ויצא כת, יז. 15) מלכים"א ח, לב; לד; לו; לט; מג. 16) ח"ג קכא, ב. 17) רפ"מ בהגהה.

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מתן-תורה¹⁸, דְּכָתִיב בִּיה¹⁹ שכתוב בו, במתן-תורה, וַיִּרְד הַרְי'
2 על הר סיני, דְּלְכָאוּרָה, אַף שְׁמִתְּ-תוֹרָה הָיָה צְרִיף לְהִיּוֹת
3 לְנִשְׁמָה בְּגוֹף דְּרָקָא, וּבְהָרָה סִינִי דְּרָקָא, עֲדִין אִין זֶה הַסֵּבֵר לְמָה
4 הִיָּה צוּרָךְ בִּירִידָתָה ה' מלמעלה על הר סיני למטה, הָרִי הַקֶּבֶה הָיָה
5 יְכוּל לְהַגְבִּיֵה וּלְהַעֲלוֹת אֶת
6 הַר סִינִי יַחַד עִם כָּל בְּנֵי-
7 יִשְׂרָאֵל - לְמַעְלָה, וְלַמָּה
8 הַצְרִף לְהִיּוֹת בְּאִפְּן ד' וַיִּרְד
9 הַרְי' עַל הַר סִינִי", וְעַד כִּדִּי כִן
10 יִרִידָתָה ה' מלמעלה למטה משמעותית,
11 שְׁלֹאֲחֲרֵי מִתְּ-תוֹרָה הִנֵּה
12 הַתּוֹרָה "לֹא בְּשָׂמִים הִיא"²⁰,
13 אֲלֵא דְרָקָא בְּאַרְצָךְ וּכְדַבְרֵי חֲכָמֵינוּ
14 ז"ל שגם פסיקת ההלכה היא דווקא
15 בארץ. וּבְהָרָה גּוֹפָא עֲצוּמו
16 מִסְפִּיק שִׁישְׁמַעוּ בְּשָׂמִים אֶת
17 הַפְּסִק-דִּין הַהִלְכִי שֶׁנִּתֵּן בְּאַרְצָךְ
18 לְאֲחֵרֵי שִׁיעֲלָה הַשְּׂמִמָּה
19 (עַל-דֶּרֶךְ מָה שְׁכָתוּב בְּתִפְלַת
20 שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, כְּנוֹכַח לְעִיל, "וְאִתָּה
21 תִּשְׁמַע הַשְּׂמִים"), אֲלֵא כְּפִי
22 שְׁמִדִּיק אֲדָמוּר הַזֶּקֶן
23 בְּאַגְרָת הַקִּדְשׁ²¹ בְּעִנְיָן
24 הַפְּלֵא וְהַחֲדוּשׁ הַגְּדוֹל שֶׁנִּשְׁעָשָׂה
25 בְּשָׂמִים מִמַּעַל עַל-יְדֵי בְּרוּר
26 הַהִלְכוֹת לְמַטָּה, שְׁ"לְכֵן
27 בְּאִים הַעֲלִיּוֹנִים לְשִׁמּוֹעַ
28 חֲדוּשֵׁי תוֹרָה מִהַתְּחִינָם",
29 הִינֵנו, שְׁצָרִיכִים הַעֲלִיּוֹנִים לְבֹא
30 וְלִשְׁמַע זֹאת דְּבַרֵי תוֹרָה וּפְסִקֵי
31 הַלְכָה בְּכַתְּבֵי מִדְּרָשׁוֹת לְמַטָּה
32 דְּרָקָא. וּמִזָּה מוֹכֵן גַּם בְּנוֹגַע
33 לְעִנְיָן הַ(מַּצְוָה שֶׁ)תְּפִלָּה
34 בְּכַתְּבֵי כְּנִסְיוֹת שֵׁשׁ בַּה עֲנִין מִיּוֹד
35 שֶׁבְּגִלְלוּ הַעֲלִיּוֹנִים בָּאִים מִלְּמַעְלָה
36 לְמַטָּה לְשִׁמּוֹעַ אֶת תְּפִלָּתָם שֶׁל בְּנֵי
37 יִשְׂרָאֵל.
38 (ג) וַיֵּשׁ לֹזְמֵר בְּדֶרֶךְ-אֶפְסָר
39 בְּבֵאוֹר בְּזָה, בְּהַקְדִּים תְּחִלָּה
40 הַמְּבֹאֵר בְּחֶלֶק הַמְּאָמֵר שֶׁל
41 יוֹם הַהִלּוּלָא הַשְּׁיָף לְשָׁנָה
42 זו²² (פָּרָק ט) קוֹנְטֵרס מ"ג שְׁבֵט

תש"י מכיל שני מאמרים, דיבור-המתחיל 'באתי לגני' ודיבור-המתחיל
'היושבת בגנים' שבשניהם יחד יש עשרים פרקים, והחל משנת תשי"א הרבי
מבאר (באמירות מאמרי 'באתי לגני' ביו"ד שבט) מידי שנה בעיקר פרק אחד
מ'המשך' המאמרים, כך שבשנת תשל"ל נבאר פרק כ', ובשנת תשל"א החל
מחדש ביאור המאמר מפרק א'. ונמצא
שהפרק של שנת תשל"ט, השנה בה
נאמר מאמר זה, הוא פרק ט, ובפרק זה
מבואר בְּעִנְיָן הַמְּצוֹת, שְׁזָהוּ
כְּלָלוֹת עִנְיָן הַעֲנִין וְהַתּוֹכֵן הַכִּלְלִי
שֶׁל מַעֲשֵׂינוּ וְעַבּוּדְתָנוּ, עֲבוּרָתָהּ
שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁ"הַמְּצוֹת
נִקְרָאוֹת עֲמוּדִים", כְּמוֹ
"שְׁנִקְרָאִים הַקְּרָשִׁים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן
בְּשֵׁם עוֹמְדִים" (כִּלְשׁוֹן הַכְּתוּב
לְגַבִּי מִלֹּאכַת הַמִּשְׁכָּן "עֲצֵי שְׁטִים
עוֹמְדִים"). וְהִינֵנו,
שְׁ"עוֹמְדִים" הוּא מְלִשׁוֹן
"עֲמוּדִים", שֶׁעֲנִינוּ שֶׁל עֲמוּד
תְּפִידוֹ וּמִטְרָתוֹ שֶׁל הַעֲמוּד בְּבִינָן
הוּא שְׁ"מַחְבֵּר הַגָּג וְהַרְצָפָה
שֶׁמִּצְדֵי-עֲצָמָם הֵם רַחוּקִים וְנִפְרָדִים זֶה
מִזֶּה לְהִיּוֹת כְּאֶחָד מִמֶּשׁ",
וְזָהוּ גַם עִנְיָן הַמְּצוֹת, וְכֵן
קִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהֵם
הַמְּחַבְּרִים אֶת אוֹר-אֵין-סוֹף
הַעֲלִיּוֹן עִם הַעוֹלָמוֹת הַתְּחִינָם,
וְעַל-יְדֵי הַמְּצוֹת הָאֵלוֹקוֹת בָּאָה
וְנִמְשַׁכְתָּ לְעוֹלָם.
וּבְכִסּוּיֹם הַפָּרָק פֶּרֶק ט שֶׁל 'הַמִּשְׁךְ
בְּאֵתִי לְגַנִּי הַנּוֹכַח לְעִיל, מוֹסִיף הַרְבֵּי
הִרְי"צ בַּעַל הַמְּאָמֵר לְבֹאֵר עִנְיָן
הַעֲמִידָה (שֶׁל "עֲצֵי שְׁטִים"),
"דְּעִמִּידָה מוֹרָה עַל הַקִּיּוֹם
וְהַעֲדָר הַשְּׁנוּי, תוֹקֵף וְיִצְיָבוֹת,
וְהִינֵנו שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עֲבוּרָתָהּ ה'
בְּקִיּוֹם הַמְּצוֹת, מִתְּגַלָּה עִנְיָן
אַנִּי²³ הַרְי' לֹא שְׁנִיתִי" עֲנִין
הַעֲדָר הַשְּׁנוּי, וְהַתּוֹקֵף שֶׁבְּאֵלוֹקוֹת.
וְהִינֵנו, שְׁמִקְשָׁר בְּמֵאֵמֵר אֶת
עִנְיָן הַעֲמוּדִים שֶׁבְּמִצְוֹת, הִינֵנו
עֲנִין חִיבוּרֵי הָאֵלוֹקוֹת שֶׁלְּמַעְלָה עִם
הַנְּבִרָאִים שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁהִמְשֵׁל לִזֶּה הוּא

(18) סה"מ תרנ"ה ע' קפח. תרצ"ז ע' 283. וש"נ. (19) יתרו יט, כ. (20) נצבים ל, יב. ב"מ נט, ב. (21) סכ"ו קמד, סע"ב ואילך). (22) ראה לעיל ע' וש"נ. (23) מלאכי ג, ו.

<p>42 וְהֶעֱנַן הַשְּׁלִישִׁי הַמֵּאֲפִיִן אֶת הַיִּשִׁיבָה לְעוֹמֵת הָעֲמִידָה, הוּא שְׁהָרֵאשׁ 43 הַגּוֹף וְהַרְגְּלִים הֵם בְּמַדְרֵגָה אַחַת, בְּאוֹתוֹ מִצֵּב, בְּאוֹתוֹ גּוֹבֵה הַיָּנּוּ, 44 שְׁפָל הַמְּשָׁף כֹּל אוֹרֵךְ צִיּוֹר קוֹמַת הָאָדָם הוּא בְּתוֹנֵעָה אַחַת 45 שׁוּוה.</p> <p>46 וּמִזֶּה מֵהֶאֱמָר לְעִיל עַל הַהִבְדִּילִים 47 בֵּין עֲמִידָה לְיִשִׁיבָה בְּאֵדָם מוֹכֵן גַּם 48 בְּנוֹגַע לְאַמְתִּית עֲנִין 'יִשִׁיבָה' 49 וְ'עֲמִידָה' כְּפִי שְׁהָם 50 בְּרוּחָנִיּוֹת, לְמַעַל בְּאֵלּוֹקוֹת 51 שְׁהָעֲנִינִים בְּגִשְׁמִיּוֹת 52 נִשְׁתַּלְּשְׁלוּ מִהֵן³⁰ כְּמִבּוֹר 53 בְּחִסְדֵיּוֹת, שֶׁכֵּל הָעֲנִינִים הַגְּשָׁמִיִּים בָּאוּ 54 וְנִשְׁתַּלְּשְׁלוּ מֵהַשֶּׁרֶשׁ וְהַמְקוֹר הַרוּחָנִי 55 שֶׁלָּהֶם (וְכְּמִבּוֹר בְּתַנְיָא, שֶׁבִּנְפֶשׁ הָאָדָם 56 יֵשׁ עֶשְׂרֵה כּוֹחוֹת כְּנֶגֶד עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת 57 הַעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁמֵּהֵן הַשְּׁתַלְשֻׁלוּ עֶשְׂרֵת 58 הַכּוֹחוֹת) כְּפִי שֶׁמִּשְׁטֵיךְ וּמִבָּר. 59 וְהֶעֱנַן בְּזֶה, דְּהִנֵּה עֲנִין 60 הַ'יִשִׁיבָה' אֲצֵל הַקֶּבֶ"ה, 61 מְצִינּוּ בְּתוֹרָה וּבְדַבְרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל 62 (לֹא רַק בְּעֲנִין שֶׁל עֲנֵשׁ חֶסֶד 63 וְשְׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב³¹ בְּתַהֲלִים 64 הַנֵּן לְמַבּוּל יִשָּׁב, כְּלוּמֹר, 65 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא 'יִשָּׁב' לְהַעֲנִישׁ אֶת 66 אֲנִשֵׁי דוֹר הַמַּבּוּל וְלֹא רַק בְּעֲנִין 67 שֶׁל דִּין, כְּלִשׁוֹן חֲכָמֵינוּ ז"ל³² 68 הַקֶּבֶ"ה יוֹשֵׁב וְדָן כּו', כְּמִאֲמַר 69 הַגַּמְרָא "שְׁלוֹשׁ [הַשְּׁעוֹת] הָרַאשׁוֹנוֹת 70 [שֶׁל הַיּוֹם] הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יוֹשֵׁב 71 וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, שְׁנִיּוֹת [שְׁלוֹשׁ שְׁעוֹת 72 שְׁנִיּוֹת שֶׁל הַיּוֹם, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא] 73 יוֹשֵׁב וְדָן אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּל, הִרִי 74 שֶׁהַמוֹשֵׁג 'יִשִׁיבָה' לְמַעַל נֹזֵחַ לְגַבִּי 75 דִּין וּמִשְׁפָּט, אֲלֵא מִצִּינּוּ לְשׁוֹן 76 'יִשִׁיבָה' לְגַבִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא) גַּם 77 בְּעֲנִין שֶׁל חֶסֶד – כְּהַמְשָׁךְ דְּבָרֵי 78 הַגַּמְרָא בְּאוֹתוֹ מֵאֲמַר, שֶׁבְּשְׁלוֹשׁ 79 הַשְּׁעוֹת הַשְּׁלִישִׁיּוֹת שֶׁל הַיּוֹם, הַקְּדוֹשׁ- 80 בְּרוּךְ-הוּא יוֹשֵׁב וְדָן וּמְפָרֵס אֶת 81 כָּל הָעוֹלָם עַד בִּיצֵי כְּנֵיפֵי³², שְׁזָהוּ 82 הַשְּׁפַעַת מִזֶּן וּפְרִנָּה לְכָל סוּגֵי הַנְּבִיאִים הוּא חֶסֶד מְפָלֵג.</p>	<p>1 חִיבוֹר הַגַּג וְהַרְצָפָה, עִם עֲנִין הָעֲמִידָה, הַתּוֹקֵף וְהַעֲדֵר הַשִּׁנּוּי בְּאֵלּוֹקוֹת, 2 אֵף שְׁלִכְאוּרָה הִרִי זֶה עֲנִין הָעֲמִידָה, הַעֲדֵר הַשִּׁנּוּי, עֲנִין בְּפִנֵּי 3 עֲצָמוֹ. 4 (ד' וַיּוֹכֵן הַקֶּסֶר וְהַשִּׁיכוֹת בֵּין עֲנִין הָעֲמִידָה' (הַמְצוּוֹת) וְעֲנִין הָעֲמִידָה 5 (הַתּוֹקֵף וְהַעֲדֵר הַשִּׁנּוּי בְּאֵלּוֹקוֹת) עַל- 6 פִּי מֵה שְׁוֹתְבָאָר לְעִיל²⁴ 7 בְּמִאֲמַר רִיבּוֹר-הַמַּתְחִיל 'בְּאִתִּי לִגְנִי' 8 שֶׁנֶּאֱמַר בִּי שֶׁבֶט שָׁנָה זוֹ, תִּשְׁלִיט, 9 בְּעֲנִין הַחֲלוּקָה הַהִבְדִּיל בֵּין 10 'יִשִׁיבָה' לְ'עֲמִידָה', כְּפִי שֶׁהוּא 11 בְּאֵדָם (וּמִזֶּה יוֹכֵן עֲנִין גַּם בְּרוּחָנִיּוֹת, 12 כְּדִלְהֵן) כְּמִבּוֹר בְּכִמְהָ דְרוּשִׁים 13 מֵאֲמַרֵי חֲסִידוֹת (בְּדְרוּשֵׁי כ"ק 14 אֲדָמוֹר (מְהוֹרֵשׁ"ב) 15 נִשְׁמַתוּ-עֲדָן²⁵ וּבְדְרוּשֵׁי בְּעַל- 16 הַהֲלוּלָא²⁶, הַרְבִּי הַרְי"צ, וְכֵן 17 בְּדְרוּשֵׁי רַבּוֹתֵינוּ נִשְׁיָאֵנוּ 18 שְׁלִפְנֵיהֶם, בְּרוּרוֹת שֶׁקִּדְמוּ לָהֶם 19 בְּדְרוּשֵׁי הַ'צִּמְחָה צֶדֶק' (גַּם 20 הַנְּדַפְסִים²⁷) שֶׁהַחֲלוּקָה 21 בִּינֵיהֶם הַהִבְדִּיל בֵּין 'יִשִׁיבָה' 22 לְ'עֲמִידָה' הוּא בְּשִׁלְשׁוֹה עֲנִינִים, 23 כְּפִי שֶׁמִּשְׁטֵיךְ וּמִפְּרִט. 24 עֲנִין אַחַד, שֶׁבְּשִׁשְׁעַת הָעֲמִידָה 25 הָרֵאשׁוּת הוּא מְגַבֶּה לְמַעַל 26 יוֹתֵר מִכְּמוֹ שֶׁהוּא בְּשִׁשְׁעַת 27 הַ'יִשִׁיבָה' שֶׁהִי כְּשֶׁהָאָדָם יוֹשֵׁב 28 וְקוֹמָתוֹ מוֹשְׁפֶלֶת לְמַטָּה, רֵאשׁוּ נִמְנֹךְ 29 יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר גּוֹבֵה הָרֵאשׁ בְּשִׁשְׁעַת עֲמִידָה. 30 הָעֲנִין הַשִּׁנּוּי שָׁבוּ בֵּא לְיַדֵי בִּיטוּי 31 הַהִבְדִּיל בֵּין יִשִׁיבָה לְעֲמִידָה הוּא, 32 שְׁהָרְגְּלִים בְּעַת עֲמִידָה נּוֹגְעוֹת 33 וְעוֹמְדוֹת בְּאֶרֶץ (שֶׁלֹּא כְּמוֹ 34 בִּישִׁיבָה, שְׁהָרְגְּלִים נִגְבְּהוֹת 35 מִן הָאֶרֶץ וְלֹא נּוֹגְעוֹת בְּאֶרֶץ עֲצָמָה, 36 וְכְּמוֹ שֶׁכְּתוּב²⁸ הַשְּׁמַיִם כְּסָאֵי 37 וְהָאֶרֶץ הָדָם רְגְלֵי, הֵינּוּ שֶׁבִּמְצַב 38 שֶׁל יִשִׁיבָה עַל כֹּסֵא, הַרְגִילִים לֹא 39 נּוֹגְעוֹת בְּאֶרֶץ עֲצָמָה אֲלֵא מִגּוֹחָתוֹת עַל 40 גַבֵי 'הָרוֹם' שֶׁהוּא כְּמוֹ הַשְּׁרָפָה שֶׁמִּעֲמִידָה תַּחַת הַרְגְּלִים²⁹), 41 דְּבַר שֶׁלֹּא עוֹשִׂים בְּעֲמִידָה כְּאֲשֶׁר הַרְגִילִים נּוֹגְעוֹת בְּאֶרֶץ עֲצָמָה.</p>
---	---

(24) ד"ה באתי לגני פ"ו ואילך (לעיל ס"ע שכה ואילך). (25) המשך תער"ב ח"ב פש"מ"א (ע' תשא). ח"ג ע' ארצא ואילך. סה"מ תרנ"ד ע' קסב ואילך. (26) סה"מ תרפ"ט ע' 33 ואילך. (27) אוה"ת בהעלותך ע' שנט ואילך. ספר החקירה להצ"צ קלו, א. (28) ישע"י סו, א. (29) ראה סנהדרין לת, סע"ב. (30) ראה תניא רפ"ג. (31) תהלים כט, י. (32) ע"ז ג, ב.

ביאור בדרך אפשר

1 וַיִּתְּרָה מִזָּה, לא זו בלבד שהמושג 'ישיבה' נזכר למעלה לא רק לגבי עונש
 2 ודין אלא גם לגבי חסד, ואפילו חסד מופלג, אלא יותר מזה, אֶפְלוּ בְּנוֹגַעַ
 3 לְעֶסֶק הַתּוֹרָה שֶׁל הַקֶּבֶ"ה, מְצִינּוּ בָאוּתוֹ מֵאִמֵּר חֲכָמֵינוּ ד"ל בגמרא
 4 ש"שֵׁלֵשׁ שְׁעוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַיּוֹם הַקֶּבֶ"ה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק
 5 בַּתּוֹרָה"³², "יוֹשֵׁב" דִּיקָא,
 6 וגם כאן חכמינו ד"ל דייקו ואמרו לשון
 7 ישיבה דווקא וְהִינּוּ, שְׂאָף
 8 ש"שֵׁלֵשׁ שְׁעוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת"
 9 גְּדֻלָּה מְעַלְתָּן מִשְׂאָר חֲלוּקוֹת
 10 "שֵׁלֵשׁ שְׁעוֹת" שְׁנַמְנּוּ שָׁם
 11 (וזה לשון הגמרא: אמר רב יהודה אמר
 12 רב: שתיים-עשרה שעות היו היום.
 13 שלש הראשונות הקדוש-ברוך-הוא
 14 יושב ועוסק בתורה, שניות יושב
 15 ודין את כל העולם כולו, כיון שרואה
 16 שנתיחייב העולם כליה, עומד מכסא
 17 הדין ויושב על כסא הרמים. שלישיות
 18 יושב וזן את כל העולם כולו, מקריני
 19 ראמים עד ביצי כנים. רביעיות יושב
 20 ומשחק עם לוייתן, שנאמר לוייתן זה
 21 יצרת לשחק בו) וּבִפְרָט המעלה
 22 המיוחדת של שלוש השעות הללו,
 23 בהן הקדוש-ברוך-הוא עוסק בתורה
 24 מודגשת במיוחד, כְּפִי שְׁנֹפֵר גַּם
 25 מְעַצֵּם הַעֲנִיָּן שֶׁהַקֶּבֶ"ה יוֹשֵׁב
 26 וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בשעות אלה,
 27 מְכַל-מְקוֹם למרות המעלה
 28 המיוחדת של שלוש שעות אלה לעומת
 29 שעות אחרות, הִרִי זֶה מַעְמַד
 30 וּמַצֵּב שְׁנֹקְרָא הקדוש-ברוך-הוא
 31 בָאוּתוֹ מִצַּב בְּשֵׁם "יוֹשֵׁב".
 32 אֶף יִשְׁנּוּ מַעְמַד וּמַצֵּב נַעֲלָה
 33 יוֹתֵר בְּאַלְלוּת שְׁנֹקְרָא בְּשֵׁם
 34 'עֲמִידָה' (פְּדֻלְקִמְזוּ), שְׂאָז
 35 נִגְבְּהָ הָרֵאשׁוֹת ויש עליו ויתרון אצל
 36 הקדוש-ברוך-הוא, כביכול, לְמַעְלָה
 37 יוֹתֵר אֶפְלוּ מִכְמוֹ שֶׁהוּא
 38 בְּשִׁעָה ש"הַקֶּבֶ"ה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה" שאז הוא נקרא 'יושב'
 39 כאמור, וְהִינּוּ, שְׂהָרֵאשׁוֹת נִגְבְּהָ לְמַעְלָה גַּם אֶפְלוּ מִהַתּוֹרָה, שהיא
 40 בְּחִינַת הַחֲכָמָה, וְלַמַּעְלָה אֶפְלוּ מִבְּחִינַת הַפְּתֵר בְּחִינַת 'כתר'
 41 עליון' שלמעלה מהחכמה (התחלת עשר הספירות של 'סדר השתלשלות')
 42 אלא היא - בְּחִינַת פְּנִימִיּוֹת הַפְּתֵר, וְעַד לְעֲצָמוֹתוֹ וּמַהוּתוֹ
 43 יִתְבָּרֵךְ עצמיות הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, שלמעלה מכל הדרגות כולן.
 44 וְעוֹד זֹאת בְּמַעְלַת ה'עֲמִידָה', קיים יתרון נוסף ב'עמידה' לעומת

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני

ביאור בדרך אפשר

45 'ישיבה' שְׂבִיחִינַת הָרֵאשׁוֹת כְּפִי שֶׁהוּא בְּמִדְרָגָה הַיּוֹתֵר עֲלִיּוֹנָה
 46 הַנַּ"ל, בעמידה בגשמיות, במשל, היינו שהראש גבוה יותר מכל חלקי הגוף.
 47 ובמשל ברוחניות, באלוקות, היינו שה'ראש' גבוה אפילו ממדרגת החכמה,
 48 ואפילו ממדרגת הכתר, כמבואר לעיל, וכפי שהוא בדרגה הגבוהה הזו,
 49 ה'ראש' נִמְשָׁךְ ויורד ומאיר
 50 לְבִחִינַת הַרְגֵל בְּמִצַּב הַנְּמוּךְ שֶׁל
 51 בְּחִינַת הַרְגֵל כְּפִי שְׂעוֹמֵד הַרְגֵל
 52 וְנוֹגַעַ בְּאֶרֶץ כְּמַבּוּאָר לְעִיל שֶׁזֶהוּ
 53 מִצַּב הַרְגֵלִים בַּעַת עֵמִידָה (וְלֹא רַק
 54 כְּפִי שְׂמַגְבֵּה הַרְגֵל מִן הָאֶרֶץ,
 55 כְּמַבּוּאָר לְעִיל שֶׁזֶהוּ מִצַּב הַרְגֵל בַּעַת
 56 יְשִׁיבָה), וְנִמְשָׁךְ הַמִּשְׁכַּת הָרֵאשׁוֹת
 57 בְּרַגְלָה בְּמִצַּב שֶׁל עֵמִידָה הִיא בְּכָל
 58 הַתְּקָף וְלֹא שְׁנוֹי מִכְמוֹ
 59 שֶׁהוּא בְּרֵאשׁוֹת וּבַעַת הַעֵמִידָה עֲנִינִי
 60 הָרֵאשׁוֹת נִמְשָׁכִים לְרַגְלָה בְּדִיּוּק כְּפִי שֶׁהֵם
 61 בְּרֵאשׁוֹת עֲצֻמוֹ, לְלֹא שִׁנוּי.
 62 וְזֶהוּ עֲנִיָּן זֶה שְׂבוּמֵן עֵמִידָה יֵשׁ
 63 הַמִּשְׁכָּה מֵהָרֵאשׁוֹת הַעֲלִיּוֹן לְרַגְלָה
 64 הַתַּחְתּוֹנָה גַּם הַקָּשֶׁר וְשִׁיכּוֹת
 65 עֲנִיָּן ה'עֲמִידָה' לְעִנֵּן
 66 ה'עֲמוּדִים', שְׂגַם עֲנִיָּן
 67 הַעֲמוּד הוּא שְׂמַחְבֵּר אֶת הַגָּג
 68 (רֵאשׁוֹת) וְהַרְצָפָה (רַגְלָה) לְהִיּוֹת
 69 "כְּאֶחָד מִמֶּשׁ" וּנְמַצָּא שְׂאִמְנֵם
 70 עֲנִיָּן הַעֲמִידָה עֲנִיָּן הַעֲמוּדִים הֵם שְׁנֵי
 71 עֲנִיָּנִים שׁוֹנִים, כְּמַבּוּאָר לְעִיל, מְכַל-
 72 מְקוֹם שִׁיכִים הֵם זֶה לַזֶּה, כִּי בְּשִׁנְיָהֵם
 73 יֵשׁ חִיבוּר וְהַתְּאֻדוּת שֶׁל הַעֲלִיּוֹן
 74 וְהַתַּחְתּוֹן, וְלִכְּן נִזְכָּרוּ בָאוּתוֹ הַקָּשֶׁר
 75 בְּמֵאֵמֶר הַנּוֹכַח שֶׁל הַרְבִּי הַרִי"צ.
 76 וְהַגָּה עֲנִיָּן ה'עֲמִידָה' לְמַעְלָה,
 77 בְּאַלְלוּתוֹ, הוּא הַשְּׂהֻקְרוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 78 'עוֹמֵד' לְצִדִּים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַגִּן
 79 עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי הַגְּבָהָה שֶׁל בְּחִינַת
 80 ה'ראש' לְמַעְלָה, וְהַמִּשְׁכַּתָּה לְמַטָּה
 81 לְבִחִינַת הַרְגֵל הַתַּחְתּוֹנָה, כְּפִי שְׂמַמְשִׁיךְ
 82 וּמְבַאֵר, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב³³ נִבְּוֹאָת יִשְׁעִיהַ
 83 לְדִין עֲמִים, וְנוֹכַח כֵּאֵן לְשׁוֹן עֵמִידָה, 'עוֹמֵד', לְגַבִּי הַרִיב עִם הַעֲמִים
 84 וְהַהֲגָה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכִמּוֹ שְׂאוֹמְרִים בְּנוֹסַח 'עַל הַנִּיִּסִּים' בְּיַמֵּי הַתְּנוּכָה
 85 'עֲמַדְתָּ לָהֶם בַּעַת צְרָתָם'³⁴, וגם כאן הַהֲגָה וְהַצְלָה שֶׁהַקְּדוּשׁ-
 86 בְּרוּךְ-הוּא הִגִּן עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַמֵּים הֵם נִקְרָאָת בְּלִשׁוֹן עֵמִידָה, 'עַמְדַת לָהֶם',
 87 וְהִינּוּ, וְהַמִּשְׁמַעוֹת הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל הַדְּבָרִים הִיא שְׂדוּקָא "בַּעַת צְרָתָם"
 88 שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׂמַגְעַת וְצָרָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִוְגַעַת בְּעֲצָמוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ,

(33) ישעיה' ג, יג. (34) נוסח הודאת "ועל הנסים" בחנוכה.

מוצאי שבת קודש פרשת בשלה, י"ג שבט, ה'תשל"ט

כה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 כְּמוֹ שִׁפְתוֹבֵב³⁵ בַּמָּקוֹם אַחַר נִבְּוֹאָת יִשְׁעִיָּה בְּכָל צָרָתָם לֹא צָר, בְּכָל
 2 פַּעַם שֶׁבִּנְיָ יִשְׂרָאֵל הֵם בְּצָרָה, חֲלִילָה, הִדְבַּר גּוֹרֵם שִׁיחָה "לו", לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-
 3 הוּא בְּעִצְמוֹ, "צָר", הֵן "בְּעֵת צָרָתָם" שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגִשְׁמֵיּוֹת, וְהֵן
 4 "בְּעֵת צָרָתָם" שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרוּחַנִיּוֹת, שִׁצְרִיף כִּאֲשֶׁר צִרַךְ
 5 הַקִּדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא "לְרִיב גּוֹ'
 6 עַמִּים", כְּדִי לְבַטֵּל מֶה שִׁפְעָלוּ
 7 וּגְרוּמוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשֵׂיהֶם
 8 הַבְּלָתִי רְצוּיִים, שֶׁעַל-יְדֵיהֶם
 9 נִוְסַף כַּחַ חֲזִיוֹת ב'לְעַמְת־זֶה'
 10 הַצַּד שֶׁכִּנְגַד וּלְעוֹמַת צַד הַקִּדּוּשָׁה
 11 (כְּמוֹבָא גַם ב'שִׁלְחַן עֲרוּף'³⁶
 12 וְזֶה לְשׁוֹן אֲדַמְוִר הַזֶּקֶן בַּהֲלַכּוֹת תַּלְמוּד
 13 תּוֹרָה: "וְכִן אָמְרוּ חֲכָמֵי הַקְּבֵלָה, שֶׁכֵּל
 14 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת שְׂאֵדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹדוֹ
 15 רִשְׁעִי, אִף שֶׁמוֹסִיף כּוֹחַ בְּקִלְפּוֹת לְפִי
 16 שְׂעָה, מִכָּל-מָקוֹם כְּשִׁחֲזוֹר אַחֲרָיִךְ-
 17 בַּתְּשׁוּבָה, בְּגִלְגוּל זֶה אוֹ בְּגִלְגוּל אַחֵר,
 18 כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב כִּי לֹא יָדַח מִמֶּנּוּ נֹדַח, אוֹי
 19 מוֹצֵיא מִהַקְּלִיפָה כֹּל הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת
 20 וְחֻזְרוּיִם לְקִדּוּשָׁה בְּחֻזְרוֹתָו, וּלְפִיכֵן אֵין
 21 לוֹ לִמְנוּעַ מִלְּעוֹסֵק [בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת]
 22 [לְעוֹלָם]", אֲזַי אַחֲרַי שֶׁבִּנְיָ יִשְׂרָאֵל
 23 גִּרְמוֹ מֶה שֶׁגְּרוּמוֹ בְּמַעֲשֵׂיהֶם הֵלֵךְ
 24 רְצוּיִים, הֲרִי' "עוֹמֵד" ("עֲמַדָּה'
 25 לְהֵם"), שִׁאֲזוֹ כִּאֲשֶׁר יֵשׁ 'עַמִּידָה'
 26 לְמַעֲלָה, נְעֻשָׂה הָרֹאשׁ שֶׁלְּמַעֲלָה
 27 מְגַבֵּה לְמַעֲלָה יוֹתֵר מִדְּרַגַּת
 28 הַתּוֹרָה, אֲפִלוּ כִּפִּי שֶׁהַתּוֹרָה
 29 הִיא אֲצֵל הַקֶּבֶ"ה, אֲבָל בְּאִפְּן
 30 שֶׁ"הַקֶּבֶ"ה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק
 31 בַּתּוֹרָה", הֵינּוּ, שִׁדְרַגַּת
 32 הָרֹאשׁ הִיא בְּאִפְּן שֶׁל יְרִידָה
 33 מִכְּמוֹ שֶׁהוּא בְּעִצְמוֹתוֹ, כְּלוּמֹר,
 34 בַּעַת 'עַמִּידָה', הָרֹאשׁ שֶׁלְּמַעֲלָה גְבוּה
 35 יוֹתֵר מִכְּפִי שֶׁהוּא בַּעַת שֶׁהַקִּדּוּשׁ-בְּרוּךְ-
 36 הוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה בִּישִׁיבָה, שֶׁזֶהוּ
 37 אִמְנָם מִצַּב נַעֲלָה אֲבָל מִכָּל-מָקוֹם
 38 נִחְשָׁב יְרִידָה לְגַבִּי כִּפִּי שֶׁהוּא בְּעִצְמוֹתוֹ
 39 וּבִ'עַמִּידָה' וּמִשֵּׁם מִהַמְצַב הַכִּי נַעֲלָה
 40 שֶׁל 'עַמִּידָה' נִמְשָׁךְ עַד לְבַחֲזִינַת
 41 הַרְגֵּל, וְעַד לְעֻקְבַּ שְׁבַרְגֵּל,
 42 כְּלוּמֹר, בְּרִגְלַ עֲצַמָה הַהִמְשִׁכָה הִיא עַד
 43 לְדִרְגָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּיוֹתֵר שֶׁל הַרְגֵּל, שִׁדְרַגְמוֹתוֹ בְּזִמְן הַחֲלֵק הַנְּחוּת בְּיוֹתֵר
 44 בּוֹזֵן הוּא עֻקְבַּתָּא דְמִשִּׁיחָא סוּף זְמַן הַגְּלוּת, תְּקוּפָה הַנְּקִרָאָת כּוּמֵן שֶׁל

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 השכינה עם בריאת העולם דַּעְקָר שְׁכִינָה בְּתַחְתּוֹנִים הִיְתָה",
2 לְמִטָּה בעולם הזה הגשמי התחתון דְּוָקָא, וְלִכְן הֶצְרַכְנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת
3 הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן "עֲצֵי שֵׁטִים עוֹמְדִים" לְמִטָּה דְּוָקָא כִּי בָהֶם
4 נִשְׁלַמְתָּ הַכוּוֹנָה וְהַתְּכִילִית שֶׁל הַבְּרִיאָה, שְׁתַּהִיָּה הַשְּׂרָאָת הַשְּׁכִינָה לְמִטָּה.
5 אָמְנָם לְמִטָּה בעולם הזה, שבו
6 הייתה בתחילת הבריאה עיקר השראת
7 השכינה יִשְׁנֹו גַם שְׁטוֹת
8 דְּלַעֲמַת־זָה, דברים והנהגות של
9 היפך הקדושה, למטה מטעם ודעת
10 שְׁצָרִיכִים לְהִפְכוּ לְשְׁטוֹת
11 דְּקַדְשָׁה, ל'שטות' במובן של
12 למעלה מטעם ודעת, בצד הקדושה,
13 בְּכַחֲנֵת אֶהְיָה לִיה שְׁטוֹתִיה
14 לְסַבָּא³⁹, כמסופר בגמרא שרב
15 שמואל רב כן רב יצחק, היה רוקד לפני
16 הכלה עם שלושה הדסים (וורק אחד
17 ומקבל אחד), ובתחילה אמרו
18 שבהנהגה זו הוא מזולל בכבוד תלמידי
19 חכמים, אך כאשר נפטר והפסיק עמוד
20 אש בינו לכל הציבור, אמרו "אהני ליה
21 שטותיה לסבא", הועילה לו השטות
22 שלו לזקן, ועל כך אומר הרבי הרי"צ
23 במאמר 'דשטות זו הרי היא למעלה
24 מהדעת, והיא מדרגה גבוהה ונפלאה
25 מאד', שְׁזָהוּ עֲנִין "עֲצֵי
26 שֵׁטִים", בְּמַבְאָר בְּמַאמְר⁴⁰
27 שְׁ"שֵׁטִים" הוּא מְלִשׁוֹן
28 שְׁטוֹת⁴¹ דְּקְדוּשָׁה, שְׁטוֹת לְמַעֲלִיּוֹת.
29 וְזָהוּ גַם עֲנִין הַתּוֹכֵן הַפְּנִימִי שֶׁל
30 הַקְּרָשִׁים, קְרִישׁ הַמִּשְׁכָּן, בְּמַבְאָר
31 בְּמַאמְר⁴² "באתי לגני הנזכר לעיל
32 שְׁבַחְבַּת בְּמִילָה 'קְרִישׁ' יִשְׁנֹו
33 אוֹתִיּוֹת 'שְׁקָר', שְׁמוּרָה עַל
34 הַפִּיכַת שְׁקָר הָעוֹלָם כְּלוּמֹר,
35 עֲשִׂית מִשְׁכַּן לַה, בּוֹ תַּהִיָּה הַשְּׂרָאָת
36 הַשְּׁכִינָה, ב'קִרְשׁ', מִסְמַלְתָּ אֶת הַפִּיכַת
37 ה'שְׁקָר' שֶׁל הָעוֹלָם, הִיפֵךְ הַקְּדוּשָׁה,
38 ל'קִרְשׁ', הִינֵנו לְקְדוּשָׁה. וְכִיּוֹן
39 שְׁעֲנִין הָאֵתְהַפְּכָא דְּלַעֲמַת־
40 זָה' הַפִּיכַת הִיפֵךְ הַקְּדוּשָׁה לְקְדוּשָׁה
41 דּוֹרֵשׁ הַשְּׁתַּדְּלוּת יְתָרָה, מֵאֵמֶן
42 רַב וְעַד לַעֲנִין שֶׁל מְלַחְמָה כּו', כִּנְגַד הַסְּטָרָא־אֲחָרָה וְהַכּוֹחוֹת הַמִּגְדִּים
43 לְקְדוּשָׁה, הִנֵּה גַם בְּעֵבֹדוֹת הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן הַעוֹבֵד אֶת ה' בעולם

44 הוּא צָרִיף לְהִיּוֹת עֲנִין הַעֲמִידָה (הַגְּבַהַת הָרָאשׁ הַמְּסַמְלָת
45 הַתְּעַלּוֹת מֵעַל הַשְּׂכָל שְׁבִרָאשׁ), וְהִינֵנו, שְׁלֹא מְסַפִּיקָה הַעֲבֹדָה
46 שְׁעַל־פִּי טַעַם־וְדַעַת, עַד כִּמָּה שֶׁהַשְּׂכָל וְהַהִיגוֹן מַחֲיִיבִים, וְלֹא
47 מְסַפִּיקָה אֶפְּלוּ הַעֲבֹדָה שְׁמַצַּד חִיצוֹנִיּוֹת הַרְצוֹן, אִף שֶׁהַרְצוֹן
48 הוּא כּוֹחַ נִעְלָה, לְמַעְלָה מֵהַשְּׂכָל, כִּי־
49 אִם צָרִיכָה לְהִיּוֹת הַעֲבֹדָה
50 מַצַּד פְּנִימִיּוֹת הַרְצוֹן דְּוָקָא,
51 כִּדִּי לְהִפְרוֹן אֶת הַשְּׁטוֹת שֶׁל לְעוֹמַת־זָה
52 לְשְׁטוֹת לְקְדוּשָׁה, וְאֵת הַשְּׁקָר שֶׁל
53 הָעוֹלָם לְקִרְשׁ בְּמִשְׁכַּן, דְּרוּשָׁה עֹבֹדוֹת
54 ה' עִם הַכּוֹחוֹת הַעֲמוּקִים הַפְּנִימִיִּים
55 בְּיוֹתֵר שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, פְּנִימִיּוֹת הַרְצוֹן וְעַד
56 שְׁיִישׁ צָרָף אֶפְּלוּ בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ,
57 וְעַד לְמִסִּירַת כָּל עֲצָמוֹתוֹ
58 וּמְהוֹתוֹ הַתְּמַסְרוֹת מוּחַלְטַת שֶׁל כָּל
59 מַהוֹתוֹ שֶׁל הָאָדָם הַעוֹבֵד אֶת ה'.
60 וְדוּקָא עַל־יְדִי־זָה שְׁעֹבֹדוֹת ה'
61 הִיא מְתוּן מִסִּירוֹת מוּחַלְטַת, כְּאִמּוֹר,
62 הָרִי הוּא פּוֹעֵל לְהִיּוֹת "עֲצֵי
63 שֵׁטִים עוֹמְדִים", וְעֲמִידָה'
64 כְּאִפְּן שֶׁל 'עֲמוּדִים',
65 שְׁמַחְבְּרִים אֶת הַגֵּג וְהַרְצָפָה
66 לְהִיּוֹת "כְּאֶחָד מִמֵּשׁ" -
67 וְהַחִיבּוֹר הוּא שֶׁל הַמַּעֲלָה (הַגֵּג) וְהַמְּטָה
68 (הַרְצָפָה) נִפְעַל עַל־יְדֵי בְּנֵי־הַמִּשְׁכָּן
69 מִקְרָשִׁים שֶׁל עֲצֵי שֵׁטִים, וְעַל־יְדֵי
70 עֹבֹדוֹת הָאָדָם לְהַכְנִיעַ אֶת הַסְּטָרָא־
71 אֲחָרָה וְלַהֲפֹכָה לְקְדוּשָׁה לְמִטָּה
72 דְּוָקָא, בְּעוֹלָם הַזֶּה הַתַּחְתּוֹן,
73 "בְּמִקּוֹם שְׁהִיָּה עֲקָרִי
74 בְּתַחֲלָה, בְּתַחֲלִית הַבְּרִיאָה, דַּעְקָר
75 גִּילּוּי וְהַשְּׂרָאָת שְׁכִינָה בְּתַחְתּוֹנִים
76 בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיְתָה".
77 וְכִיּוֹן שְׁפָלָלוֹת הַעֲבֹדָה
78 הַפּוֹעֵלֶת אֶת הַשְּׂרָאָת הַשְּׁכִינָה לְמִטָּה
79 הִיא לְמִטָּה דְּוָקָא, כְּמַבּוֹאֵר לְעִיל,
80 וּמְמִילָא גַם הַתְּכִילִית הַתּוֹצֵאָה,
81 הַשְּׂגַת הַמְּטָרָה שְׁנַעֲשִׂית עַל־יְדֵי־
82 זָה הַעֲבֹדָה לְמִטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה
83 בְּסִיּוֹם וּשְׁלָמוֹת כָּל עֲנִין הִיא
84 לְמִטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה דְּוָקָא, לְכֵן
85 הִנֵּה גַם הָעֲלִיוֹנִים, הַקְּב"ה וּמְלַאכֵי הַשְּׂרָאָת, בְּאִים לְמִטָּה
86 לְשַׁמְעַ קוֹלָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּבִתֵּי כְּנַסִּיּוֹת (תְּפִלָּה) וּבִתֵּי

(39) כתובות יז, א. ראה במאמר פרק ה. (40) פרק ג. (41) ראה סנהדרין קו, א. ספרי במדב"ר ותנחומא ס"פ בלק. (42) פ"ו. פ"י.

מוצאי שבת קודש פרשת בשלה, י"ג שבט, ה'תשל"ט

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 **מְדַרְשׁוֹת (תּוֹרָה)** כמאמרי חכמינו ז"ל המובאים לעיל. וזהו המענה
- 2 לשאלה שנשאלה לעיל, מאחר שכוונת העבודה היא בירור והעלאה של
- 3 התחתונים מלמטה למעלה, מדוע יש צורך בירידה של העליונים למטה,
- 4 והביאור הוא שזהו מפני שדווקא למטה מתבצעת העבודה, ומגיעים לסיימה
- 5 ותכליתה, כאמור.
- 6 **וּבְכַתִּי מְדַרְשׁוֹת (לְמוֹד**
- 7 **הַתּוֹרָה)** באמור לעיל שהעליונים,
- 8 היינו הקדוש-ברוך-הוא ומלאכי
- 9 השרת, באים 'לשמעו' לקול התחתונים
- 10 בתפילה ובתורה **נְקַלְלֵם גַּם עֲנֵנוּ**
- 11 **הַמְצִיאוֹת**, שגם בזה העליונים
- 12 'שומעים' לתחתונים, היינו עבודת ה'
- 13 של בני ישראל למטה בעולם הזה
- 14 **שְׁהָרִי גְדוֹל תְּלַמּוּד תּוֹרָה**
- 15 שלומדים בבתי מדרשות **שְׁמַבִּיא**
- 16 **לְיָדֵי מַעֲשֵׂהָ** 43 קיום המצוות
- 17 **וּבַפְּרָט** הקשר של לימוד תורה,
- 18 'בתי מדרשות' לקיום המצוות מודגש
- 19 יותר לאור העובדה **שְׁעַנְנוּ שָׁל**
- 20 **בֵּית־הַמְדַרְשׁ הוּא לְאַסְוִי**
- 21 **שְׁמַעְתָּתָא אֵלִיבָא דְהַלְכְתָּא** 44,
- 22 לבוא לידי מסקנה של הסוגיה לפי
- 23 ההלכה, כלומר, להסיק הלכה למעשה
- 24 מתוך כל הדיון בסוגיה תלמודית,
- 25 **בְּרִיר הַפְּסֻק־דִּין וְהַלְכָה**
- 26 **לְמַעֲשָׂה**, כפי ששמצינו בדברי
- 27 **חַכְמֵינוּ ז"ל** 45 **שְׁפָאֲשֵׁר הָיָה**
- 28 **מִתְעוֹרֵר אֵיזָה סָפֵק** אין לנהוג
- 29 הלכה למעשה **(עוֹד בְּזַמְנֹו שָׁל**
- 30 **מִשָּׁה שְׁקַבְּלַת תּוֹרָה מְסִינֵי)** 46
- 31 פניו רש"י על הכתוב אודות פסח
- 32 שני: "ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום
- 33 ההוא, ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא: "כששניהם (משה ואהרן)
- 34 יושבים בבית המדרש באו ושאלום", **הָיָה בְּאֵים לְבֵית־הַמְדַרְשׁ, וְשֵׁם**
- 35 **הָיָה נַעֲשֵׂה פְתָרוֹן הַפְּסֻק וּבְרִיר הַלְכָה**, שְׁפָלְלוּתָם כלל כל
- 36 המצוות הוא עֲנֵנוּ גְמִילוֹת חֲסִדִים 47 שהיא מצוה כללית הכוללת את
- 37 כל המצוות המעשיות (וכמובאר ב'ליקוטי תורה' לאדמו"ר הזקן) – "שצדקה
- 38 היא כללות כל המצוות. ולכן נקראת בשם מצוה סתם, וכמו שכתוב בנחמיה
- 39 והעמדנו עלינו מצוות לתת שלישית השקל וגו' כי כמו שהצדקה היא השפעת
- 40 והמשכת החיות להחיות רוח שפלים, כך הוא קיום כל המצוות כולם נקראים
- 41 על שם צדקה, וכתוב בצדקה חכונני. פירוש "חכונני", שעליידי הצדקה תעשה

(43) קידושין מ, ב. (44) יומא כו, א. (45) ראה ספרי ופירש"י בהעלותך ט, ו. פינחס כז, ב. (46) אבות רפ"א. (47) ראה לקו"ת פ' ראה כג, ג. (48) אבות פ"א מ"ב. (49) שם מ"ח. (50) ראה שמו"ר פ"ל, ג. סה"מ תרנ"ט ע' קמז. תש"ד ע' 74. (51) זכרי' יד, ד. (52) בהבא לקמן - ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (כרך א ע' תקכא ואילך). ספר החקירה להצ"צ קלו, ב. (53) הוריות יג, ב.

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 שְׁנָה, שָׁזָה עֲנִין הַשְּׁכַחָה שֶׁל דְּבַר תּוֹרָה מוֹרָה עַל הַשְּׁיִכוּת שֶׁל
 2 הַיּוֹת, מִצַּד עֲצֵמוֹ, לְעֵנִין הַקְּלִפָּה כו'⁵⁴ הַמְּכַסֶּה וּמְסַתִּירָה עַל הָאֱלוּקוֹת,
 3 אֶף עַל-יָדֵי כְּתִישַׁת הַיּוֹת, שֶׁהוּא עֲנִין הַבְּרוּר וְהַתִּיקוֹן שֶׁל הַיּוֹת,
 4 עַל-יָדֵי הַפְּרֵדָה הַטּוֹב מִן הָרַע וְהַעֲלָאתוֹ לַקְּדוּשָׁה, הֲרִי הוּא הַיּוֹת שְׁקוּדִים
 5 לְכֵן הִיא שִׁיךְ לְקִלְיָפָה, מִתְּהַפֵּךְ וְכַתּוּב
 6 הוּא נוֹתֵן שְׁמֹנוֹ⁵⁵, שְׁמֵן זֵית, 1 שְׁזָה מוֹרָה עַל הַשְּׁיִכוּת לְעֵנִין הַקְּלִפָּה כו'⁵⁴, אֶף
 7 שְׁמֻחִיר בְּחֹזֶה תִּלְמוּדוֹ שֶׁל 2 עַל-יָדֵי כְּתִישַׁת הַיּוֹת, שֶׁהוּא עֲנִין הַבְּרוּר, הֲרִי
 8 שְׁבָעִים שְׁנָה⁵³, וְעַד שְׁמֵאִיר 3 הוּא נוֹתֵן שְׁמֹנוֹ⁵⁵, שְׁמֵן זֵית, שְׁמֻחִיר תִּלְמוּדוֹ
 9 אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ כַּתּוּבֹת 4 שֶׁל שְׁבָעִים שְׁנָה⁵³, וְעַד שְׁמֵאִיר אֶת כָּל הָעוֹלָם
 10 הַשֶּׁמֶן לְהֵאִיר. וּמִזֶּה מֵהָאִמּוֹר לְעִיל 5 כְּלוּ. וּמִזֶּה מוֹבֵן, שֶׁ"הַר הַיְזִיתִים" מוֹרָה עַל
 11 אֲדוּת בִּירוּר הַיּוֹת מוֹבֵן, שֶׁ"הַר 6 כְּלָלוֹת עֲנִין הַבְּרוּרִים כו'. וְזֶה גַם מֵה שְׁנֵאֲמַר⁵¹
 12 הַיְזִיתִים" מוֹרָה עַל כְּלָלוֹת 7 עֲנִין הַבְּרוּרִים וְהַתִּיקוֹן וְהַעֲלָאָה
 13 עֲנִין הַבְּרוּרִים וְהַתִּיקוֹן וְהַעֲלָאָה 8 שֶׁהוּא עֲנִין בְּרוּר קְלִפַּת נְגַה שֶׁחֲצִיָּה טוֹב וְחֲצִיָּה
 14 שֶׁל הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי כו'. 9 רַע⁵⁶, וְכִיּוֹן שֶׁקְלִפַּת נְגַה הִיא הַמְּמַצֵּעַת כו'
 15 וְזֶה גַם מֵה שְׁנֵאֲמַר⁵¹ בְּהַמְשַׁךְ 10 וְעַל-יָדָה הַיְזִיתָה יְכוּלָה לְבַא הַהִשְׁפָּעָה לְמִטָּה
 16 לְאוֹתָה בְּנוֹאָה שֶׁל "עַמְדוֹ רַגְלוֹ עַל הַר 11 הַיְמָנָה, הֲרִי לְאַחֲרֵי שְׁמֻחַתְּבֵרְתָּ בְּבָרוּר הַגְּמוּר
 17 הַיּוֹתִים" וְנִבְקַע הַר הַיְזִיתִים 12 וּבְרוּר הַשְּׁלֵם, אֲזִי מִתְּבַטְּלִים בְּדָרְךָ מִמִּילָא כָּל
 18 מִחֲצִיּוֹ מוֹרָחָה וְיָמָה גו', 13 שְׂאָר הָעֲנִינִים שֶׁלְּמִטָּה הַיְמָנָה. וְכֵן זֶה נַעֲשֶׂה
 19 לְמִזְרַח וּלְמַעַרְב שֶׁהוּא בְּקִיעַת 14 עַל-יָדֵי עֲבוּדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁךָ כָּל הַדּוֹרוֹת,
 20 וְחֻלּוּקַת הַהַר לְשְׁנֵי חֲלָקִים, הוּא עֲנִין 15 עַד לְסוֹף זְמַן הַגְּלוּת, שְׁעַל זֶה נֶאֱמַר⁵⁷ וְהָיָה עֲקֵב
 21 בְּרוּר וְתִיקוֹן וְהַעֲלָאָה קְלִפַּת נְגַה 16 תִּשְׁמָעוּן, דְּקֵאִי עַל דָּרָא דְעֵקְבָתָא דְּמִשְׁחָא,
 22 שְׁחֲצִיָּה טוֹב וְחֲצִיָּה רַע⁵⁶, 17 שֶׁהוּא (לֹא רַק בְּכַחֲנֵת רַגְלָה, אֲלֵא גַם) בְּכַחֲנֵת
 23 כְּמִבּוֹאֵר בְּקַבְלָה וְחִסְדוֹת, שִׁישׁ שְׁלוֹשׁ 18 עֲקֵב (הַחֲלֵק הַיּוֹתֵר תַּחְתּוֹן שְׁבָרְגֵל)⁵⁸, רַגְלִין
 24 קְלִיפוֹת טִמְאוֹת לְגִמְרֵי שְׁאִין בְּהֵן טוֹב 19 בְּרַגְלִין⁵⁹, וְעַד לְעֵקְבָתָא דְעֵקְבָתָא, וּמִבְּאָר
 25 כִּלְלִי, וִישׁ קְלִיפָה רַבִּיעִית הַנִּקְרָאָת 20 בְּאֲגַרְתָּ הַקְּדֹשׁ' שְׂאָז עֵקֶר הָעֲבוּדָה בְּעוֹלָם
 26 קְלִיפַת 'נוֹגַה', לְשׁוֹן אוֹר, כִּי הִיא עִירוֹב 21 הָעֵשְׂיָה עֲצָמוֹ הִיא בְּכַחֲנֵת עֵשְׂיָה (עֵשְׂיָה
 27 שֶׁל טוֹב וְרַע, וְכִיּוֹן שֶׁקְלִפַּת נְגַה 22 שְׁבָעֵשְׂיָה), שֶׁהוּא עֲנִין מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה⁶⁰,
 28 הִיא הַמְּמַצֵּעַת כו' בֵּין הַקְּלִיפוֹת 23 "וְהָיָא⁶¹ שְׁעַמְדָּה לְנוֹ לְפָדוֹת חַיֵּי נַפְשָׁנוֹ" כו'
 29 מִצַּד אַחַד, וְהַקְּדוּשָׁה מִצַּד שְׁנֵי וְעַל- 24 [כּוּלָל גַם מֵה שְׁבָסוֹף זְמַן הַגְּלוּת נַעֲשֶׂה כְּלָלוֹת
 30 יָדָה הַיְזִיתָה יְכוּלָה לְבַא 25 עֲנִין הָעֲבוּדָה (לֹא כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּדוֹרוֹת שְׁלִפְנֵי-
 31 הַהִשְׁפָּעָה לְמִטָּה הַיְמָנָה, 26 זֶה, אֲלֵא) מִתּוֹךְ מְנוּחָה אֲמִתִּית⁶², לְלֹא צַעַר,
 32 וְקוּדִם שְׁקִלִיפַת נּוֹגַה מִתְּבִרְתָּ, יִתְכַן 27 וְלֹא צָרְךָ בְּעֵנִין שֶׁל קָרֵב (מִלְחָמָה), מֵעֵין
 33 שְׂבָאֲמַעֲוֹתָה תְּבוֹא הַשְּׁפָעָה וְתוֹסַפַּת 28 וְדִגְמַת מֵה שְׁכַתּוֹב⁶³ פְּדָה בְּשְׁלוֹם נַפְשֵׁי מְקָרֵב
 34 חַיּוֹת מִהַקְּדוּשָׁה אֶל הַקְּלִיפָה, הֲרִי 29 לִי כִי בְּרַבִּים הָיוּ עַמְדֵי, כְּמִבְּאָר בְּדוֹרוֹשֵׁי "פְּדָה
 35 לְאַחֲרֵי שְׁמֻחַתְּבֵרְתָּ קְלִיפַת נּוֹגַה 30 שְׂאָר הָעֲנִינִים שֶׁלְּמִטָּה הַיְמָנָה. וְגַם לְקִלְיָפוֹת הַטִּמְאוֹת אִין קִיּוּם.
 36 בְּבָרוּר הַגְּמוּר וּבְרוּר הַשְּׁלֵם, 31 וְכָל זֶה הַבְּרוּר הַמֵּלֵא וְהַשְּׁלֵם, וְהַתִּיקוֹן הַמֵּלֵא וְהַשְּׁלֵם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם
 37 וְלֹא נִשְׂאָר בָּה רַע כִּלְלִי, וְאִין לֵה כֹל 32 הַמֵּלֵךְ אוֹמֵר עַל עֲצֵמוֹ פְּדָה בְּשְׁלוֹם נַפְשֵׁי מְקָרֵב לִי, כִּי בְּרַבִּים
 38 שִׁיכוּת לְקִלְיָפוֹת כִּלְלִי, אֲזִי 33 מֵה שְׁכַתּוֹב⁶³ בְּתַהֲלִים שׁוֹרֵד 34 מֵאִמְרֵי הַחֲסִידוֹת בְּנוֹשֵׁא "פְּדָה
 39 מִתְּבַטְּלִים בְּדָרְךָ מִמִּילָא כָּל 35 וְהַמֵּלֵךְ אוֹמֵר עַל עֲצֵמוֹ פְּדָה בְּשְׁלוֹם נַפְשֵׁי מְקָרֵב לִי, כִּי בְּרַבִּים
 40 שְׂאָר הָעֲנִינִים שֶׁלְּמִטָּה הַיְמָנָה. וְגַם לְקִלְיָפוֹת הַטִּמְאוֹת אִין קִיּוּם. 36 מֵאִמְרֵי הַחֲסִידוֹת בְּנוֹשֵׁא "פְּדָה
 41 וְכָל זֶה הַבְּרוּר הַמֵּלֵא וְהַשְּׁלֵם, וְהַתִּיקוֹן הַמֵּלֵא וְהַשְּׁלֵם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם 37 שֶׁם. תְּנִיא אֲגַה"ק ס"ט. 61) שֶׁם סוֹס"ד. 62) רֹאה גַם סוֹ"ה בְּאֵתִי לְגַנֵּי דִּיּוּ"ד שְׁבַט (לְעִיל ע' שֶׁל. 63) תַּהֲלִים נֵה, יֵט.

(54) ראה תו"א תצוה פא, ג. 55) ע"פ לשון חז"ל - מנחות נג, סע"ב. שמו"ר רפ"ו. 56) ראה תניא ספ"א. פ"ו. 57) עקב ז, יב. 58) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תרעז. אוה"ת עקב ע' תעט. ע' תצא. 59) ראה זח"ב רנח, א ובמק"מ שם. 60) תניא אגה"ק ס"ט. 61) שם סו"ד. 62) ראה גם סו"ה באתי לגני דיו"ד שבט (לעיל ע' של. 63) תהלים נה, יט.

מוצאי שבת קודש פרשת בשלה, י"ג שבט, ה'תשל"ט

כט

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 בְּשֵׁלֹם בִּשְׁעַר הַתְּשׁוּבָה⁶⁴ לאדמו"ר האמצעי דְקָאֵי השפדייה
 2 בשלום בה מדובר כאן, מכוונת על הגאֵלָה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלָמָה
 3 הַקְּשׁוּרָה עִם בְּחִינַת 'יְחִידָה' החלק העמוק והפנימי ביותר שֶׁבַּנְּפֶשׁ
 4 (שיש לה חמישה שמות נפש-רוח-נשמה-חיה-יחידה, ו'יחידה' הוא הרובד
 5 הכי עמוק והכי פנימי), שְׁלֹכֵן יְהִיָה
 6 אֲזוּ בעת הגאולה שְׁלֵמוֹת עֲנִיָן
 7 "פְּדָה בְּשֵׁלֹם", היינו עבודת ה'
 8 ללא כל מלחמה כלל, כְּמוֹ בִימֵי
 9 שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב⁶⁵ על
 10 תְּקוּפַת שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ כִּי שְׁלֵמָה
 11 יְהִיָה שְׁמוֹ, וְשֵׁלֹם וְשֶׁקֶט
 12 אֶתָּן עַל יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו.
 13 וְתַעֲמֹד לָנוּ זְכוֹת הַצְּדָקָה לְעַד
 14 לְנֹעַח כּוֹ', כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה
 15 שֶׁבָּאָה מִמּוֹן שֶׁהָאֵדָם הַשְּׂקִיעַ כֹּחוֹת
 16 רַבִּים כְּדֵי לְהַרְוִיחַ אוֹתוֹ, וְהִשְׁתַּמֵּשׁ
 17 לְשֵׁם כֶּךָ בְּדַבְרֵים רַבִּים מְעַיְינֵי הָעוֹלָם,
 18 וְהַעֲלֵה וְתִקַּן וְכוּרֵד דַּבְרֵים רַבִּים
 19 מְעַיְינֵי הָעוֹלָם, יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּמִצְוֹת
 20 אַחֲרוֹת, נַעֲשֶׂה עֲקָר בְּרוּר
 21 וְהַעֲלֵאת וְהַפִּיכַת קְלַפַּת נְגַה,
 22 וְלָכֵן גְּדוּלָה צְדָקָה שֶׁמְקַרְבֵּת
 23 אֶת הַגְּאֻלָּה⁶⁶ כִּי בַמַּעֲשֶׂה צְדָקָה
 24 אַחַד, מְבַרְרִים וְמוֹעִילִים דַּבְרִים וְעַיְינִים
 25 רַבִּים מֵהַעוֹלָם.
 26 וְאֲזוּ בִימֹת הַמִּשִּׁיחַ יִקְרָא הַיַּעֲוֹד
 27 הַנוֹכַח לְעִיל "וְעַמְדוֹ רַגְלָיו גּוֹ'
 28 עַל הַר הַזֵּיתִים", וְהִינוּ,
 29 שְׂיִהְיֶה הַגְּלוּיִי שֶׁל הָאֱלֹהִים
 30 לְמִטָּה בְּאֶרֶץ דְּוָקָא, שְׂהָהוּ
 31 הַדִּיּוּק בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב "וְעַמְדוֹ
 32 רַגְלָיו", שְׂהַרְגְּלִים עוֹמְדוֹת
 33 וְנוֹגְעוֹת בְּאֶרֶץ הֵייוֹ יוֹרְדוֹת לְמִטָּה
 34 בְּיוֹתֵר (וְלֹא בְּאֶפֶן שְׂהַרְגְּלִים
 35 מְגַבְּהוֹת מֵעַל הַתְּחַתּוֹנִים,
 36 הָאֶרֶץ שֶׁהִיא הַחֶלֶק הַכִּי תַחְתּוֹן בְּעוֹלָם,
 37 וְהַרְגְּלִים הֵם עַל-גַּבֵּי שְׂרַפְרָף,
 38 שְׂהָהוּ הַרְחוֹק שֶׁל הַרְגְּלִים מֵהָאֶרֶץ
 39 עֲצָמָה מוֹרָה עַל עֲנִיָן הַסְּלוּק
 40 הַסְּתַלְקוֹת וְהַתְּרַחֲקוֹת כְּפֶשׁוּטוֹ,

המשך בעמוד רל

(64) לאדמו"ר האמצעי - פ"א (נח, ג ואילך). (65) דברי הימים-א כב, ט. (66) ב"ב י, א. וראה תניא פל"ז (מח, סע"ב ואילך).
 (67) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ר ר"פ פקודי מציין לזהר ח"ב קכת, ב (ובלקו"ר שם מציין גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ר חוקת סה, ג. (68) פרק א. (69) פל"ו (מו, א). (70) אבות פ"ה מכ"א.
 (71) זכרי' יד, ת. (72) יואל ד, יח. (73) ראה קונטרס ומעין מאמר א פרק א. (74) הובא בהמשך וככה תרל"ז רפמ"ו.

33 כל דבר שעשאוהו עבודה זרה נאסר בהנאה, וזה הוא הנקרא
 34 איסור 'נעבד', כמבואר במסכת עבודה זרה (כט), חוץ מבעלי חיים
 35 שאינם נאסרים משום נעבד, וכן אינם נאסרים משום 'מוקצה',
 36 דהיינו דבר שהפרישוהו לתקרובת עבודה זרה, כמבואר בתמורה
 37 (כט), ונלמד דין זה מכך שהתורה הוצרכה לאסור נעבד ומוקצה
 38 לגבוה, דהיינו לקרבן, מוכח שלהדיוט מותרים.
 39 הגמרא מביאה דין בענין עבודה זרה ומקשה בהמשך ממשנתנו:
 40 **אמר רב הונא, היתה בהמת חבירו רבוצה לפני עבודת כוכבים, כיון**
 41 **שעשה מעשה בבהמה ששחט בה לשם עבודה זרה, אפילו שחט**
 42 **רק סימן אחד – הקנה או הושט, אסרה בהנאה משום תקרובת**
 43 **עבודה זרה, אף שתקרובת עבודה זרה אינה נאסרת בהנאה**
 44 **להדיוט, ואף שהבהמה של חבירו ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו,**
 45 **כיון שעשה בה מעשה, אסרה.**
 46 מבאר הגמרא: **סבר לה רב הונא, כי הא דאמר – כמו שאמר עולא**
 47 **אמר רבי יוחנן, אף על פי שאמרו חכמים, במסכת עבודה זרה (נד),**
 48 **שהמשתתה לבהמת חבירו לשם עבודה זרה, לא אסרה אפילו**
 49 **להקרב לקרבן על המזבח, ואין לזה דין נעבד, כיון שאין אדם**
 50 **אוסר דבר שאינו שלו, אבל אם עשה בה בבהמה מעשה, וכגון**
 51 **שניסך לבהמה יין בין קרניה, אסרה אף להדיוט, כיון שעל ידי**
 52 **מעשה, אדם אוסר אף דבר שאינו שלו, וכשם שאמר עולא**
 53 **שבהמת חבירו שעשאה עבודה זרה נאסרת על ידי מעשה, כך**
 54 **אמר רב הונא בשוחט בהמת חבירו דהיינו שעשאה תקרובת**
 55 **עבודה זרה נאסרת על ידי מעשה.**
 56 רב נחמן מקשה על רב הונא מברייתא: **איתביה רב נחמן לרב הונא**
 57 **מברייתא, השוחט קרבן תפאת בשבת, פחוי – מחוץ לעזרה,**
 58 **לעבודת כוכבים, שעשה שלשה איסורים בשוגג, חייב להביא שלש**
 59 **תפאות על שחילל שבת בשחיתת הבהמה, וששחט קדשים מחוץ**
 60 **לעזרה, וששחט לשם עבודה זרה. ואי אמרת אפילו בבהמת**
 61 **חבירו כיון שעשה בה מעשה אסרה, אם כן גם בבהמת חטאת, אף**
 62 **שהיא אינה שלו אלא של הקדש, כיון ששחט בה סימן אחד אסרה**
 63 **בהנאה משום תקרובת עבודה זרה, ויוצאת מידי הקדש ונעשית**
 64 **של עבודה זרה, אם כן אשחויזי חוץ לא ליתבי – שלא יתחייב על**
 65 **ששחט קדשים בחוץ,**

1 שנים אחריו כספין, אחד אוחד בראש הסכין ואחד בקתו, ושוחטין
 2 יחד, אחד מהם שוחט לשם אחד מכל אלו השניים לעיל, דהיינו
 3 הרים או גבעות וכו', ואחד שוחט לשם דבר בשר, היינו שחיטה
 4 סתם, שחיטתו פסולה, מחמת זה ששחט לשם ההרים או הגבעות.
 5 **גמרא**
 6 הגמרא מבאר מדוע השוחט לשם הרים אינו נאסר בהנאה.
 7 מקשה הגמרא: מלשון משנתנו שהשוחט לשם הרים שחיטתו
 8 פסולה, משמע שפסולה מלאכול, אין וכן, אבל דין זבחי מתים
 9 לא, ואין הבשר נאסר בהנאה כדיון תקרובת עבודה זרה שאסורה
 10 בהנאה. ודמיה – וקשה מברייתא השוחט לשם הרים שעשה ההר
 11 עבודה זרה ושחט לשמו, או לשום נבעות או לשום נהרות או לשום
 12 מדברות או לשום חמה ולבנה או לשום כוכבים ומזלות או לשום
 13 מיכאל השר הגדול או לשום שילשול (תולעת) קמן, הרי אלו זבחי
 14 מתים – יש לכל אלו דין תקרובת עבודה זרה ואסורים בהנאה
 15 כמת. וקשה, מדוע במשנתנו כתוב שהשוחט לשם אחד מכל אלו
 16 שחיטתו פסולה רק באכילה, אך אין להם דין תקרובת עבודה זרה
 17 ליאסר בהנאה.
 18 מתרצת הגמרא: **אמר אביי, לא קשיא, הא – משנתנו שאמרה**
 19 **שאין להם דין תקרובת עבודה זרה, עוסקת באופן דאמר להר –**
 20 **ששחט לשם ההר, והר אינו נעשה עבודה זרה כיון שהוא מחובר**
 21 **לקרקע, ולכן גם הנשחט לשם הר אינו נאסר בהנאה, והא –**
 22 **הברייתא שאמרה שאסור בהנאה בתקרובת עבודה זרה, עוסקת**
 23 **באופן דאמר לנדא דהר – ששחט לשם המלאך הממונה על ההרים**
 24 **שהוא אינו מחובר לקרקע, ולכן הנשחט לשמו, נעשה תקרובת**
 25 **עבודה זרה ואסור בהנאה.**
 26 הגמרא מדייקת מסוף דברי הברייתא שאין מדובר בשוחט לשם
 27 ההר שהוא מחובר: **דיקא נמי – יש לדייק כך גם מדברי הברייתא**
 28 **עצמה, דקתני – שהברייתא שנתה לשם הרים, דומיא – דומה למה**
 29 **ששנתה בסיוף בדין מיכאל שר הגדול – שהוא אינו מחובר,**
 30 **והנשחט לשמו נאסר בהנאה, וכך גם השוחט לשם הרים אין**
 31 **הפירוש ששוחט לשם ההר שהוא מחובר, אלא לשם המלאך**
 32 **הממונה שהוא אינו מחובר, ולכן נאסר בהנאה, שמע מינה.**

המשך מעמוד כט

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

9 ובכתיב אמור [אדמו"ר ה'צמח צדק]... שאמר רבינו... בעת שתיית
 10 לעתיד-לבוא תורתו של
 11 משית⁷⁶, שהיא תורה נעלית יותר
 12 מהתורה שלומדים בזמן הזה שנה
 13 לימוד התורה לעתיד-לבוא קשור
 14 גם עם "אנכי הו'י"
 15 אלקיך⁷⁷, תחלת פרשת
 16 מתן-תורה.

1 **מְשִׁית צְדָקְנוּ, יבא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות**
 2 **לארצנו, ובאפן ש'בני ישראל יוצאים ביד**
 3 **רמה⁷⁵, וילמדו תורתו של משית⁷⁶, שנה קשור**
 4 **גם עם "אנכי הו'י" אלקיך⁷⁷, תחלת פרשת**
 5 **מתן-תורה.**
 6 במהירות שלנו, היינו במהירות לפי
 7 המושגים שלנו, כפיאית משית
 8 צדקנו, יבא ויגאלנו ויוליכנו
 9 קוממיות בקומה זקופה, לארצנו,

(75) כמ"ש ביצי"מ - פרשתנו יד, ת. 76) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א ואילך. 77) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.